

Життя як сон. Одна людина - два життя

Автор:

Валерій Псьол

Життя як сон. Одна людина - два життя

Валерій Олександрович Псьол

Діміне життя мало чим відрізнялося від однокурсників. Але на його долю несподівано випадає важке випробування - йому починають снитися сни, які не відрізнити від реальності. І з черговим світанком життя в кожній із реальностей відрізняється все більше, адже в кожній з них є свій сценарій. Нитки переплітаються все тугіше, життя від сну відрізняється все більше. Чи зможе юнак зрозуміти, що реально? Чи зможе він розплутати цей клубок життя? І чим він готовий пожертвувати заради кохання?

Життя як сон

Одна людина - два життя

Валерій Олександрович Псьол

А життя таке коротке

Заснемо ізнову, душе,

Заснемо; але обачно,

Не забувши цього разу,

Що прокинутися можем

Ми за кращого вже часу.

П. Кальдерон

© Валерій Олександрович Псьол, 2017

ISBN 978-5-4490-0189-4

Создано в интеллектуальной издательской системе Ridero

Глава 1. Гроза

Ось уже кілька днів не припиняв йти дощ. Наче він хотів вибачитися за спекотне літо, яке ще чекало попереду: напоїти землю і кожну травинку, оживити струмки і ріки, ймовірно в останній раз до глибокої осені. У цих краях липень і серпень часто бували жаркими і сухими, так що більшістю жителів, а багато хто з них займався землеробством, сприймали таку зливу як бальзам на душу. Тут люди не любили бетонні коробки квартир, а воліли жити в маленьких затишних будиночках. Навколо таких будиночків не було галявин з газоном, але були красиві доглянуті фруктові сади. Далі від дороги зазвичай знаходилися невеликі земельні ділянки – городи, на яких місцеві жителі садили картоплю, помідори, моркву... Саме тому тут всі так любили літній дощ.

Зазвичай в цей час року молоді люди, гуляючи вулицями невеликого містечка, могли собі дозволити прокрастися тихенько в чийсь сад, щоб не розбудити сторожового пса, і нарвати черешень. Стиглі ягоди дуже добре видно на дереві, особливо в місячні ночі. Сьогодні повинна була б бути саме така ніч – повний місяць, високі зірки і тихий літній вітерець – ідеальний час для побачень, коли сама природа створює всі умови для романтики, і залишається лише піддатися її поклику. А ще можна пригостити улюблену жменю черешень, перестрибнувши через чужу огорожу і зірвавши їх з дерева. Дрібниця, але приємно. Бо ж це хоч і

маленький, але героїчний вчинок.

Але сьогодні була не така ніч. Уже кілька днів без перестану лив дощ. І зараз він став настільки сильним, що машини, які їхали назустріч, через суцільну стіну дощу можна було побачити хіба що метрів з двадцяти, і це при включених на дальньому світлі фарах. Влітку, особливо під час злив, рідко, коли дме сильний вітер, але сьогодні погода була саме такою – господар собаку з дому не випустить. І будь-яка людина, що народилася сьогодні на світ, виглянувши у вікно, з упевненістю сказала би, що на дворі стоїть пізня осінь. Хіба що листя на деревах все ще зелене і гроза. Так, восени не буває таких гроз. Спалахи блискавок роздирали небо на частини, а переривчасті удари грому змушували тремтіти навіть металопластикові вікна, які тільки входили в моду серед місцевих жителів.

У таку погоду особливо дивним було б побачити перехожого на вулиці. Навіть місцеві алкоголіки, які збиралися щодня на лавочках біля дороги або в парку, перенесли свої засідання в більш затишні літні кухоньки під гнівні вигуки дружини товариша по чарці, якому в цей вечір випало надавати притулок товаришам.

Комусь могло б навіть здатися, що якщо зараз вийти на вулицю, то Зевс ударом блискавки миттєво покарає тебе за всі гріхи. Але в цій місцевості було мало забобонних людей. Загартовані комуністичним минулим, що й сьогодні ще зрідка спостерігались його відгомони, тут мало хто ходив до церкви, хіба на Різдво чи на Великдень. А так люди не бачили Диявола і не вірили в Бога. І навіть коли в столиці гриміли революції, тут життя спокійно йшло своєю чергою.

Але навіть в цей неспокійний червневий вечір все було спокійно в умах і серцях людей. Майже у всіх. До Єлизавети, а це була невисокого зросту дівчина з довгим руським волоссям, постукали в двері.

«Кого це могло принести в таку погоду?» – занепокоєно подумала дівчина. – «Невже це?..»

У двері постукали сильніше. Єлизавета підійшла до дверей і відкрила їх, вже за мить до цього з точністю знаючи, кого вона побачить. Так, це був Дмитро.

– Ми з тобою вже про все поговорили! Навіщо ти прийшов, та ще й в таку погоду? Захворіти вирішив? На здоров'я, тільки мене не чіпай, – вже по одному тону голосу стало зрозуміло, що дівчина не хотіла бачити свого, тепер вже, напевно, колишнього, хлопця.

– Ти просто мене не так зрозуміла. Пробач, – в Діминому голосі не було і ноти впевненості. Швидше навпаки, він був схожим на робітника-недотепу, якого викликали на килим до начальства. – Дай шанс, я ж не погана людина. Чи що я не так зробив?..

– Не в тому річ. Ти хороша людина, але ти не той, хто мені потрібен, – Ліза так і не збиралася пускати гостя за поріг, тримаючи одну руку опертою на одвірок, так що волею чи неволею, але вхід в будинок був закритий. І Дімі, хоч він і стояв під невеликим навісом, але все ж, доводилося терпіти сильні пориви вітру, які раз у раз пронизували його тонку осінню курточку і пробирали, напевно, до самих кісток. – Зрозумій, якщо хочеш повернути мене, розберися спершу в собі, а вже потім як-небудь і поговоримо. А до тих пір я не зможу з тобою залишитися.

Дмитро стояв на цьому пронизливому вітрі, що доносив краплі холодного літнього дощу і все ніяк не міг придумати, що ж йому сказати, щоб зберегти свої стосунки. Він ніби й думав про це всю дорогу, але зараз, в такий момент, у нього просто не було слів. Відчуваючи, що незручна тиша затягується, і Ліза вже через мить зачинить перед ним двері, хлопець все ж зважився відповісти:

– Я люблю тебе, віриш?..

– Знаю. Але цього замало. Я тебе не люблю. Я закохалася була в зовсім іншого хлопця, а не в того, в кого ти перетворився. Пробач, але я думаю, у нас навряд чи що-небудь вийде, – спокійним голосом сказала дівчина, закривши вхідні двері, від яких через кілька миттєвостей пішов глухий гул. Це Діма від люті, чи радше від безвиході, сильно вдарив лобом об двері, що тільки-но зачинилися перед ним, з прощальним стогоном «Ліза», і пішов в ніч.

Ліза ж тим часом була спокійна, бо знала, що скаже хлопцеві, причому знала вже досить давно. Із жалю вона лише терпіла його останнім часом. Але кохання на жалю не побудуєш, тому рано чи пізно це мало статися. Звичайно, можна було хоча б впустити хлопця в будинок, дати йому зігрітися, приготувати чаю.

Але Ліза занадто добре знала Дмитра. Він би сприйняв це як черговий шанс, що було б вкрай жорстоким з її боку. Краще було сказати все прямо в обличчя. І якщо він вже хотів, то нехай мокне тепер під дощем.

Дівчина пам'ятала, яким вона полюбила його. Вона закохалася в того Діму, який силком цілував її. Який, без причини брав її на руки. Чие слово завжди було законом і який ніколи не думав про наслідки. Який побив одного хулігана просто за те, що той дозволив сказати щось грубе та непристойне про неї, його дівчину. Так, саме таким Ліза покохала його, але вже давно вона не бачила свого хлопця таким. Він чомусь одної миті перетворився на людину, яка труситься над своєю дівчиною, як над останньою копійкою. На людину вкрай нерішучу. І зараз Єлизаветі здавалося, ба, навіть більше – вона була впевненою, що саме цей новий Дмитро – справжній, а не той, старий, якого вона бачила колись. А коли так, то ні про яке кохання, ні про які стосунки і мови бути не могло.

Ліза, хоч і зробила боляче близькій людині, але вчинила правильно. Вона це знала.

Вже була майже північ, і її батьки мирно спали в своїй кімнаті. «Хоч маму з татом не розбудив», – подумала Ліза. Дівчина тихенько пройшла до себе, і знову лягла в своє затишне ліжко, сподіваючись якомога швидше заснути, адже вже післязавтра її чекав перший із таких важливих іспитів. Можливо, ці іспити вирішать всю її подальшу долю, а значить перед ними треба було добре відпочити. Готуватися, повторювати щось, вже сенсу ніякого не було, і Єлизавета це прекрасно розуміла. Вона і так на цю підготовку вже витратила більш ніж достатньо часу, а якщо враховувати ще й той факт, що в школі дівчина вчилася майже на відмінно, то у неї були всі шанси отримати найвищий бал. З цими думками, а також із мрією про світле майбутнє вона плавно занурилася в сон. Ось воно, доросле життя. І рівно в той час, коли зімкнулися дівчачі вії, годинник пробив північ.

Тієї ж миті Дмитро все ще стояв недалеко від будинку своєї коханої, дивився порожніми відчуженими очима в її темне вікно і потягував промоклу цигарку. Варто сказати, що курити при такій погоді вкрай незручно. Та й взагалі знаходиться на вулиці під час такого шторму вкрай некомфортно, адже дійсно, чого доброго, і захворіти не довго. Але кого в такі жалісливі моменти цікавить здоров'я? Докуривши без зупинки вже четверту сигарету, Діма зібрався було розвернутися і піти додому, як буквально в кількох метрах від нього вдарила блискавка. Звук грому оглушив хлопця настільки, що знадобилося декілька

хвилин, щоб знову прийти в себе і усвідомити, що на вулиці штормова погода, і він стоїть один посеред дороги, промоклий до нитки і замерзлий, а значить, пора було якомога швидше йти додому. Хлопець дістав з промоклої наскрізь кишені телефон. «00:04» світилося на його екрані.

«Цікаво, як же це він до сих пір не потонув в моїй кишені», – про себе посміхнувся Діма і повільно побрів додому. Він і хотів було йти прибавити кроку, але, здавалося, що і сам Усейн Болт не зміг би пересуватися швидше в настільки вичавленому стані. Ще й через кілька хвилин після цього дивного удару блискавки Дмитро знову повернувся до своєї депресії, а значить, знову дістав пачку сигарет.

– П'ять штук залишилося, значить, доведеться йти ще й на заправку за новою пачкою, – звертаючись до себе, неголосно сказав хлопець.

Автозаправка була єдиним в окрузі місцем, де можна було вночі купити цигарок. Але для цього хлопцю необхідно було б зробити невеличкий гак, розміром в декілька зайвих кілометрів. І звичайно, за будь-якої погоди, а тим більше під час такого шторму, Дмитру було б ліньки так далеко йти, адже вже вранці цигарки можна буде купити в магазині набагато ближче. Але цього разу всупереч будь-якій логіці він побрів до заправки. Тим більше що хлопець чомусь був упевнений, що вся ця нічна подорож вилететься йому максимум в легку застуду. Причому ця впевненість виходила звідкілясь зсередини, так що ніякого страху за своє здоров'я навіть залишатися не могло.

За весь той час, що Дмитро йшов за сигаретами, він не зустрів жодного перехожого, лише одна машина проїхала назустріч. Її водій, напевно, подумав про Діму, що той взагалі втратив глузд, коли по такій погоді гуляє. А може, він і взагалі не помітив пішохода, заглиблений в свої думки. Ймовірно, так і було, адже ця машина якраз біля нього в'їхала в величезну калюжу, забризкавши хлопця з голови до ніг.

Коли Діма, нарешті, зайшов до свого будинку, була вже майже друга година ночі. Він іще раз покурив, стоячи біля порогу, і, нарешті, увійшов в тепле приміщення. Втоmlений юнак навіть не помітив, як дібрався до ліжка, постелив його і ліг під ковдру. Тільки після цього він дістав свій телефон, подивився на екран, написав повідомлення, але так і не зміг його відправити Єлизаветі. Після кількох невдалих спроб написати гарний текст Дмитро поклав телефон на письмовий стіл, ліг на бік і спробував заснути.

Йому здавалося, що заснути швидко не вийде, і він буде довго крутитися в ліжку і мучитися без сну, як це часто показують у схожих моментах у фільмах. Але все вийшло по-іншому. Лише голова торкнулася подушки, втомлений розум відключився, і тіло підкорилося глибокому сну. Напевно, в такому вичавленому стані ніякі сні не можуть снитися... Вони йому й не снилися.

Однак же, цей сон не тривав довго. Напевно, не минуло й півгодини, як його телефон задзвонив. Відкривши одне око, юнак подивився на екран, на якому світився напис «Кохана». Не роздумуючи, хлопець взяв слухавку. В його серці ще грілася надія, хоч і марна, що дівчина одумається і забере свої слова назад. Але він твердо знав, що Ліза ніколи не брала свої слова назад і завжди знала, що говорила.

- Так? - голос хлопця звучав сонним і втомленим.

- Слухай, я так і не зрозуміла, чому ти пішов додому, та ще й за такої грози? Чому не залишився у мене переночувати? Батькам вранці якось би це пояснили, я б щось придумала, врешті-решт. Ти хоч там не сильно замерз? А то, на вулиці якось холодно, - залунав занепокоєний голос Єлизавети.

- Що? Ні, нормально. Так ти ж сама зачинила переді мною двері, і ... - Діма був в шоці. Хоча, це дуже м'яко описувало його стан. Він взагалі не розумів, що коїться. Тут щойно Ліза вдарила перед ним дверима, а тепер телефонувала, ніби нічого й не відбулося. Дмитро ніколи не був майстром в розумінні дівчат, але це вже було занадто.

- Ти про що? Що за маячню ти зараз несеш? Як це я закрила перед тобою двері? Ти в своєму розумі? Значить, ще й я винна виходжу, так? Ні нормально. Значить, сам розвернувся, пішов за якоюсь терміновою справою додому і навіть чай не допив, а в підсумку ще й я винна виходжу?

- Ліз, я... Стій, який чай? Стривай. Ми не пили ніякого чаю. Ти мене навіть в будинок не запросила. Що це, взагалі це... - Дмитро вже начебто і прокинувся, але все ще не розумів, чи снилося йому це, чи все насправді відбувалося навколо. Він, звичайно, для гарантії вщипнув себе лівою рукою, і навіть відчув біль. Але все це було настільки дивним, що не могло відбутися насправді.

– Ти вже що, випив? Ти п'яний? Ніколи не можу зрозуміти, коли ти встигаєш, – в дівчачому голосі звучала легка, награна образа. Цю ноту було нескладно вловити, особливо Дімі, що знав Лізу вже не перший день.

– Та ні, я не пив, Богом клянуся. Я просто...

– Так ти вже спав? Тоді пробач, що розбудила, – Ліза в черговий раз перебила його. Вона любила це робити, тим паче, коли її співрозмовник ніс якусь нісенітницю. – Тоді грійся там, і не думай захворіти. Цілую, на добраніч.

– Цілую. Доброї, – було чутно, як після цих Діминих слів Єлизавета зобразила звук, схожий на поцілунок, після чого скинула виклик.

Хлопець же, так і залишився сидіти з телефоном в руці, не розуміючи до кінця, що взагалі з ним коїлося. Прийшовши до тями через декілька секунд, він спробував знову вщипнути себе, тепер якомога сильніше – ні, він явно не спав, а значить, все це не приснилося. Раптом телефон запищав і вимкнувся – сіла батарея. Дмитро взяв зарядний пристрій і поставив мобільний на зарядку. Він навіть не знав, котра була година, та й це, чесно кажучи, найменше хвилювало його тієї миті. Взнявши на автоматі з кишені сигарету і запальничку, він вийшов на вулицю.

– Чорт! – несподівано навіть для себе вигукнув Діма. – До чого ж холодно.

Юнак швидко закрив вхідні двері і повернувся за курточкою. Після чого спробував якомога швидше покурити і привести до ладу свої думки. Для цього він розмірковував вголос. Іноді це дійсно допомагало знайти вихід з ситуації, що склалася.

– Так, погода точно не змінилася, – міркував Дмитро. – Але ввечері мені, здається, не було так холодно. Начебто, ні. Ага, і вдаривши у Лізи головою вхідні двері, я теж нічого не відчув. Може, це, звичайно, через собачий холод, але навряд чи, – сказав собі юнак, зробивши останню тягу і викинувши цигарку. – Значить, оскільки зараз я не сплю, то, що ж, було тоді? Може, ми, і правда, пили з Лізою чай, але чому ж я цього не пам'ятаю? У мене, точніше, поруч зі мною, вдарила блискавка. Блискавка, хм-м... А що, якщо через це я щось забув, а потім напридумав собі всякого різного. Могло ж і таке бути! А може, це взагалі був сон... Тоді нічого собі, такий сон! Розповім завтра Лізі, ось вона здивується.

Дмитро швидко зайшов у будинок, зачинив двері і попрямував до своєї кімнати. Він вже давно не радів так, як тепер від розуміння того, що розлука з Лізою йому могла тільки наснитися. Але головне, що їх стосунки все ще не зруйновані, а значить, їх ще можна зберегти. І до того ж, хтозна, можливо колись йому й знадобиться цей досвід зі сну або бачення, бо ж раптом те, сталося з ним, було віщим сном. Недаремно все в ньому було таким реалістичним. І з твердим рішенням знову бути з Лізою собою, замість того, щоб боятися її втратити, юнак вже вдруге за ніч ліг до свого ліжка.

– Нехай це був і сон, але все ж, я повірив у нього, і боляче було ніби посправжньому. Ні, я тебе більше ніколи не втрачу, – з цими словами, сказаними собі для підбадьорення, Дмитро сховався під ковдрою і знову заснув.

Глава 2. Сон

До ранку дощ припинився, і лише іноді на землю падали краплі з мокрих дерев. Але вже до десятої години ранку листя на деревах висохло під теплим, але ще не жарким літнім сонцем. Коли Дмитро прокинувся, а прокинувся він того дня рано, навколо вже вирувало життя. Сусіди, які звикли вставати з першими променями сонця, вже займалися сільським господарством. Діміні батьки разом із невеликою присадибною ділянкою та городом тримали ще й невелику кількість худоби. Але юнак, який тільки недавно приїхав з інституту тепер не особливо в це вникав. Більш того, він неодноразово намагався довести своїм батькам невігідність такого промислу, обгрунтовуючи це з економічної точки зору, але хіба ім що доведеш?

Не можна сказати, що відносини у хлопця з батьками були натягнутими – здебільшого їх взагалі не було. А майже всі розмови між цими представниками поколінь зводилися до «доброго ранку – смачного», але не варто в цьому когось особливо звинувачувати, просто сьогодні схоже відбувалося в більшості сімей. Люди стали більш незалежними, більш вільними, але в той же час більш самотніми, і популярні сьогодні соціальні мережі тільки сприяли цьому. Але Дмитро не був яскравим фанатом соціальних мереж – це лихо обійшла його стороною.

І все ж, як би дивно це не звучало, юнак того дня прокинувся раніше батьків, що було вкрай рідкісним явищем, адже частіше, навіть майже завжди, мама заходила і будила хлопця до сніданку. Але сьогодні все було по-іншому. Ще, перед тим як заснути Діма вирішив зробити якийсь незвичний вчинок і здивувати тим самим Лізу. Навіщо? Він сам не знав. Просто відчував, що повинен був щось зробити.

Прокинувшись ще до сьомої ранку, заправивши ліжко і викуривши ранкову сигарету, Діма тихенько вийшов із дому і направився до Єлизавети. З собою цього разу цигарки він не брав, адже Ліза завжди була категорично проти того, щоб її хлопець палив. Варто сказати, що відстань між ними було невеличкою, так що звичайна прогулянка пішки займала не менше півгодини. І прийшовши до неї, від нього вже не залишалося ніякого запаху тютюну.

Весь шлях юнак думав про те, що йому вчора наснилося: про ту грозу, про їхнє розлучення. І тільки один факт залишав його в повному незрозумінні того, що відбувалося з ним – що такого термінового йому потрібно було вдома, що він пішов від Лізи в сильній дощ. Адже ніяких важливих справ не було, більш того, такий вчинок тепер здавався Дімі дуже дивним, навіть божевільним. Та й весь вчорашній вечір якось вивітрився з його голови через цей божевільний сон, через ту грозу, а можливо, і ще по якійсь причині.

Вже підходячи до Лізиного подвір'я, він згадав, що хотів чимось здивувати свою кохану, але не тільки ж своєю присутністю в такий ранній час. Збентежений він зупинився на перехресті. Рука автоматично полізла до кишені, але грошей він там не знайшов – ще б пак, адже він забув удома гаманець. Хоча, з іншого боку, навіщо йому зараз би знадобилися гроші?

– Так, заспокойся, треба прийти в себе. Я не маю права виглядати дурником, – неголосно про себе сказав хлопець, поплескавши долонею по щоках. «Хоча зазвичай у мене це непогано виходить», – цю останню частину речення він додумав уже без слів.

Раптом його погляд упав на троянди, що росли на сусідній клумбі. Обернувшись на всі боки і не помітивши там нікого, юнак підійшов до клумби і акуратно зламав собі кілька квіток. Ясна річ, що ніякої гарної обгортки у нього не виявилось, – це були просто три червоні троянди. І визнавши це досить романтичним, Дмитро пішов далі.

Ліза все ще спала, а тому розбудити її букетом троянд було б гарним вчинком. Саме так вирішив Діма, зупинившись напроти її будинку. Ближче підходити він не став, вирішив зателефонувати та запросити її вийти. Діставши телефон з кишені, і вже за звичкою набравши номер своєї коханої, юнак різко видихнув для впевненості і натиснув на виклик. Як, напевно, і слід було очікувати, Ліза не взяла слухавку. Проте хлопець не зневірився, і це було абсолютно логічним, адже вона, напевно, ще спала.

Десь у свідомості у Дмитра навіть прокралася думка залишити квіти біля її дверей, але така ідея була швидко відкинута, і він зателефонував коханій ще раз. Потім іще раз. І ще. Разу з шостого Ліза, нарешті, взяла слухавку. Незважаючи на те, що її голос був ще досить сонним, в ньому вже була присутня якась нота енергійності, а її жіночний тембр міг би, напевно, закохати в себе навіть того, хто жодного разу її не бачив. І це було сильним контрастом того незрозумілого сонного бурмотіння, яке вчора звучало із Діминого рота – Єлизавета добре знала що відбувається. Вона завжди знала.

– І навіщо, скажи мені, ти будиш мене о восьмій ранку? Тобі що, робити більше нічого? І, по-моєму, ми вчора і до цього один одному вже все сказали. Тим більше у мене завтра такий важливий іспит. Дай мені виспатися, врешті-решт! – сказавши це, Єлизавета кинула слухавку.

Ось вже чого-чого Дмитро точно не очікував, так це такої короткої розмови. Звісно, у неї завтра іспит, але яка муха її могла вкусити, що вона така зла? Юнак стояв, оторопівши, тримаючи в лівій руці квіти, а в правій телефон. Він навіть не помітив, як знову автоматично набрав її номер. Але Ліза в черговий раз скинула виклик.

– Та що ж це таке з нею! – не витримавши, викрикнув Діма. Невже для Лізи настільки важливим був цей іспит? Так, ясна річ, він був важливим, а сам Дмитро навіть часто допомагав їй до нього готуватися. Тому її образа або злість виглядали якимись дивними, можна було навіть сказати, неприродними. Адже ніяк не могла дівчина всього за декілька годин сну так розлютитися. Хоча, саме вона якраз і могла, але не настільки ж. Виходить, у неї щось трапилось, щось погане. Саме до такого висновку після недовгих роздумів прийшов Дмитро і почав друкувати їй SMS-повідомлення. Юнак явно нервував, тому кілька разів видаляв написане. Цей процес, таким чином, у нього зайняв не менше п'яти хвилин, хоча на час Дмитро якраз звертав уваги найменше. Упевнившись, що нічого кращого все одно не напише, він відправив Лізі повідомлення:

«Доброго ранку, Сонце, я біля твого будинку. Виходь, я чекаю».

В кінці повідомлення він спершу хотів додати запитання, «Що трапилось?», потім думав додати слово «цьомки», але зрештою передумав – краще він так це запитає, безпосередньо у коханої, а не за допомогою SMS-листа.

Повідомлення було відправлено, але відповіді від Лізи ніякої не було, і юнак вирішив, що вона просто одягається перш ніж вийти до нього. Так і виявилось. Але що більш здивувало хлопця, так це вираз крайнього невдоволення на обличчі дівчини. І слід сказати, що навіть ця емоція її тільки прикрашала. Хоча, нічого дивного в цьому не було, адже як Діма знав із курсу дискретної математики, що не додавай до одиниці, в нуль вона все одно не перетвориться.

«Хм, досить оригінальний комплімент», – подумав Дмитро.

Єлизавета підійшла ближче, але замість того, щоб обійняти або поцілувати хлопця, вона зупинилася в двох кроках від нього, сказала лише багатозначне «!?», після чого злегка покосилася на квіти.

Від такої реакції у Дмитра просто відняло голос, і він швидко зрозумів, що вже нічого розумного сказати не зможе, тому вирішив говорити просто. Точніше, не він вирішив – слова якимось самі виривалися з його горла, нагадуючи скоріше мову неандертальця, ніж інтелігентної людини, якою поза всіляких сумнівів був Дмитро:

– Ну, я це... Вирішив, як би... Ось, так, ось, – і після своєї явно не Нобелівської промови юнак протягнув дівчині квіти. Але Ліза їх брати не стала, а продовжувала просто дивитися на нього. – Пробач, я... Коротше, що трапилось, чому ти така зла? – нарешті, разом з черговим ударом здивування до Діми знову повернулася здатність нормально говорити.

– Тобто, я зла? А чого ти чекав, що я кинуся в твої обійми? – голос у Лізи був спокійний і незворушний, хоч і трохи суворий.

– А що не так? Що взагалі з тобою? Та що в решті-решт взагалі відбувається? Чому я нічого не розумію? – і тут Діма точно не брехав, він дійсно нічого не розумів: ні що зіпсувало настрій його коханій, ні чому вона дивилася на нього з такою неприязню.

– Тому що пити треба менше.

– Та ти ж знаєш, я максимум там раз на тиждень з хлопцями по келиху пива, а вчора взагалі ні краплі, Богом клянуся. І взагалі, до чого тут це?

– Ось навіщо, скажи, ти зараз робиш із себе дурника? По-моєму, вчора ми все обговорили, і вирішили, що в наших відносинах необхідно поставити, як мінімум, паузу і, як мінімум, до кінця моїх іспитів. І зараз ти приходиш сюди з цими нещасними трояндами, які вирвав на клумбі, як ні в чому не бувало! – цю останню фразу Ліза сказала, наголошуючи на кожному слові, так, як ніби вона хотіла, щоб ці слова пробивались до самого серця, до самого кісткового мозку. – І це у мене ще щось трапилося? Все, до побачення!

– А?..

– А квіти залиш собі, або піди і назад посади їх в клумбу, де вирвав, може, виростуть ще, – з цими словами дівчина посміхнулася і попрямувала назад до будинку.

Це вже був удар нижче поясу. Дмитро, який був майже на голову вище Лізи, швидко наздогнав її і схопив за руку.

– Почекай, що ти зараз таке кажеш? Ти мені сама вчора вночі дзвонила, і все було нормально, – кажучи це, юнак все ще тримав Лізу за руку, що їй чомусь явно не подобалося.

– Відпусти, мені ж боляче, – владно сказала вона, і Діма слухняно відпустив її зап'ястя, помітивши на шкірі дівчини свіжі червоні сліди – він трохи не розрахував сили. – І коли це, скажи на милість, я тобі дзвонила?

– Не знаю, годині о третій ночі, напевно. Я точного часу не пам'ятаю.

– О третій я вже давно спала, і ніяк не могла тобі дзвонити, – тепер уже прийшла черга дивуватися Лізі. Напевне, тільки почуття інтересу і залишало її на вулиці поруч зі своїм колишнім.

– Так ось, сама дивися! – юнак дістав телефон і почав перевіряти вхідні дзвінки. – Почекай, ну він же тут повинен бути, десь-десь тут. Ну не міг же він зникнути. Чорт, як же так? – Дмитро почухав собі потилицю.

– Що таке, невже немає? Чи може я просто тобі не дзвонила? – здивування на Лізиному обличчі махом змінилося на легку, ледве помітну посмішку, але Діма не звернув на це уваги. Всі його помисли цієї миті були зосереджені на екрані телефону. – Усе? Я пішла? Або у тебе може ще якісь послання є? Може інопланетян по дорозі бачив?

– Та ні. Просто у мене вчора... Точно, в мене батарея сіла вночі, якраз після нашої розмови. І твій дзвінок через це, може, й не зберігся. Ти що, хіба сама не пам'ятаєш, як ми говорили? Я ще якусь нісенітницю ніс. Ну як же так? Ми ж говорили...

– Ти постійно якусь нісенітницю несеш. Все, давай, – дівчина закотила очі і зайшла до будинку, і перед тим, як закрити за собою двері, додала. – Я пішла знову лягати спати, а тобі раджу тут не затримуватися і піти додому. І навіть не думай мені знову дзвонити чи писати.

Однак останні слова Лізи до Дмитра дійшли не відразу. Ще якийсь час він стояв стовпом в її подвір'ї, не розуміючи до кінця, що взагалі з ним відбувалося, або це не з ним? Може, це з Єлизаветою щось трапилося, чи все ж це він сам божеволіє?

Трохи оговтавшись, юнак все ж залишив квіти біля її порогу, а сам чимчикуючи побрів додому.

Зворотну дорогу Дмитро майже не помітив, хіба що якийсь знайомий підійшов привітатися, та мама телефонувала, цікавлячись, де він, і чи буде він сьогодні вдома. Діма навіть не пам'ятав, що він їй відповів, настільки він був шокований останньою розмовою із Лізою.

Коли він вирішив навідатись до неї зранку, хлопець міг чекати чого завгодно, але точно не такого непорозуміння. Ще й її вхідний виклик кудись дівся з пам'яті

його телефону. Всьому цьому мало бути якесь логічне пояснення, але Дмитро його не знаходив.

Вернувшись додому, хлопець помітив маму на кухні, точніше мама першою зустріла його.

– Ти сьогодні знову вдома не ночував? Дім, ти ж і так рідко приїжджаєш з навчання, так тебе і не видно вдома взагалі, – мама не сердилася на нього, вона все чудово розуміла: молодий вік, закоханість. Просто їй хотілося, щоб хоча б якась увага приділялася і їм, батькам, адже вони стільки сил і емоцій витратили на те, щоб виховати сина, виростити. І тепер майже повне ігнорування – яких батьків це може влаштовувати?

– Та ні, якраз сьогодні й ночував. Просто ось недавно з ранку по справах виходив, – голос у Діми був втомленим і байдужим до всього, а на годиннику була всього дев'ята ранку.

– Гаразд, по справах, так по справах. Снідати будеш? – незрозуміло було, повірила йому мама чи ні, але в даний момент хлопцю було зовсім не до цього.

– Ні, дякую, мам. Я спати, – не очікуючи нічого почути у відповідь, Дмитро побрів до себе в кімнату, де, не роздягаючись, завалився на ліжко і майже тієї ж миті заснув. Все-таки емоційна перевтома нічим не слабша фізичної.

***

О-пів на першу дня юнака розбудила мама:

– Дім, прокидайся, вже майже година дня, – мама завжди любила округляти час до більшого. – Так і весь день проспати можна.

– Окей, добре, встаю уже, мам.

– Просто я бачила, що ти пізно сьогодні прийшов, і не хотіла будити зрання. Я піду до магазину, а ти розігрій собі сніданок, він стоїть на плиті, – сказавши це,

мама вийшла з кімнати.

І тільки через кілька хвилин після розмови Дмитро остаточно відкрив очі, встав із ліжка і пішов умиватися. Потім, повернувшись до кімнату за ранковою цигаркою, його погляд упав на ліжку, яке було постеленим. Це вкрай здивувало парубка, адже він точно пам'ятав, що коли прийшов вранці, то в нього не було ні бажання, ні сил його розстелити. І тільки зараз Діма усвідомив до того ж, що прокинувся в нижній білизні, тоді як лягав спати у верхньому одязі.

– Так, однією цигаркою тут не звільнишся, – сказав про себе юнак, взяв всю пачку і вийшов на подвір'я.

На вулиці стояла сонячна погода. На небі лиш де-не-де пропливали хмарки. І тільки бруд під ногами говорив про те, що ще вчора тут була страшна злива. Сонце, перебуваючи в zenіті, вже починало по-літньому припікати, хоч і про спеку говорити ще не доводилося.

– Гаразд. Гаразд, стоп. Всьому є логічне пояснення. Повинно бути логічне пояснення, – Діма іноді говорив сам із собою, особливо при вирішенні якихось складних завдань, які ставило перед ним життя або професор математики Олег Петрович – розумна людина, але моторошно вимогливий. Говорив хлопець із собою напівпошепки і тільки тоді, коли був на сто відсотків упевнений, що нікого поруч немає, і ніхто не вважатиме його божевільним.

Але ніхто навіть і не думав вважати Діму божевільним, адже він був найзвичайнісіньким хлопцем, розумним, майже зразковим студентом, люблячим іноді похизуватися своїм розумом. Він був трохи сором'язливим, трохи вродливим, зросту трохи вище середнього і такої ж звичайної худорлявої статури. Загалом, ніяких відхилень від норми виявлено в ньому не було.

– Так, ліжка останній раз я розстелив вчора вночі, коли прийшов від Лізи. Сьогодні вранці, виходячи до неї, я його заправив. І тут ліжка знову розстелене. Але коли я вранці лягав спати, все було нормально, – Діма походжав назад-вперед по подвір'ю, дотягуючи цигарку. – Як простирадло знову опинилася на ліжку? Яким магічним чином? На сон все це було явно не схоже, аж надто все, що трапилося вранці, було реалістичним. Хоча, стоп, сон. А чом би й ні? Бувають же сни, які добре запам'ятовуються. Тим більше що я останнім часом дуже переживав за свої стосунки із Лізою, ось мені і наснилося, що вони

зруйнувалися. Так, так воно і є, сподіваюся. Але як перевірити це? Точно, зателефонувати... – парубок так і тримав у руці не підпалену другу сигарету і зрозумів, що якщо і спалить її, то точно не зараз.

Дмитро швидко забіг до будинку і схопив телефон. Він люто перегортав телефонну книгу, але ніяких вранішніх дзвінків Лізі, а він добре пам'ятав, що сьогодні вранці телефонував їй, причому неодноразово, не було. І ніяких SMS він їй не писав. Більш того, останній дзвінок в телефонній книзі значився на «Сьогодні, 2:54», і це був дзвінок від абонента «Кохана».

– Слава Богу! Слава Богу! Наснилося, – прошепотів Діма і щасливий впав на ліжку. Однак повний енергії він вже через декілька секунд підхопився готувати сніданок і робити каву.

Поснідавши, і попиваючи за столом з чашки каву, Діма крутив в іншій руці телефон. Він все-таки зважився зателефонувати Лізі, щоб остаточно довести собі, що вся ця нісенітниця з розлукою йому наснилася. Але, як тільки він про це подумав, то тієї ж миті дівчина сама подзвонила йому.

– Привіт, Льово. Чим займаєшся? Виспався? – Діма дійсно був левом по зодіаку, але якимось чином не вірив у все це, хоча йому, звичайно, було приємно, коли його так називали. Ліза ж, в свою чергу, була козерогом, в зв'язку з чим, він свою дівчину не міг називати подібним чином.

– Та ось, каву п'ю, думав саме тобі подзвонити.

– О, так ти виспався, здорово! Я теж, тільки ось прокинулася. Ти ж мене завтра проведеш на іспит?

– Звісно, я навіть з тобою з'їжджу.

– Але ж тебе не пустять до аудиторії.

– А куди вони подінуться?

– Ні, я серйозно, проведеш і побажаєш удачі. Мені б вона не завадила. А їхати зі мною зовсім не обов'язково, – грайливий голос Лізи не міг не підняти настрою. Та

він би й мертвого з могили підняв, не те, що якийсь настрій.

– Я ж сказав, що з тобою поїду. Почекаю на вулиці. Мені все одно завтра робити нічого, а так хоч тебе підбадьорю, – Діма постійно говорив своїй дівчині, що йому або нічого робити, або він просто нічим не зайнятий. Звичайно, це не завжди було правдою, але ж хіба є що в світі важливіше, ніж кохана людина?

– Спасибі, цілую, кохаю тебе. Гарзд, піду теж снідати.

– І я тебе кохаю. Смачного, до речі.

Ліза поклала слухавку, а Діма тим часом сидів із чашкою кави в руці, немов зачарований і все думав про щастя. Він ніколи не зміг би відповісти на запитання, що ж це взагалі таке, щастя. Та й зараз не зміг би, напевно. Просто, ось це і було щастя. Ось саме ця мить, ці хвилини. У них нічого особливого не було. Були і більш яскраві моменти в житті, але таких миттєвостей справжнього щастя було зовсім небагато. Та й чи були вони взагалі? Яка різниця. Тепер вже точно були. Напевно, якби Дмитро був Фаустом, то він би прямо цієї миті промовив рокове: «Зупинись, мить, ти прекрасна!» – і ні про що б не пошкодував. Адже і найвище щастя – воно у кожного своє, його не можна визначити якийсь сумою витрачених або придбаних грошей, якимись матеріальними речами, і навіть якимись певними подіями. Не можна сказати з певністю, що якщо ти виграєш в лотерею мільйон доларів або твоя улюблена команда виграє у заклятих суперників з різницею в п'ять м'ячів, ти будеш абсолютно щасливим. Хтось, може, і буде, але, певна річ, не всі. Біологи, звичайно, скажуть, що все це нісенітниця, і щастя залежить лише від кількості ендорфінів, які виділив гіпофіз, але, а від чого саме тоді залежить така кількість, – незрозуміло...

Всі ці високі роздуми несподівано перервала мама, яка повернулася з магазину і попросила розібрати пакети з продуктами.

***

Поговоривши з Лізою іще раз перед сном, і побажавши їй доброї ночі, Діма й сам направився лягати спати. Незважаючи на те, що за сьогодні він нічого фактично не зробив, ні з ким не бачився і півдня провів за комп'ютерними іграми, які непогано допомагали відволіктися від усіх проблем, лягав спати юнак задоволеним. Адже їхні стосунки з Лізою за цей день просто розцвіли – вони жодного разу не посварилися, не було ніяких навіть найдрібніших образ чи непорозумінь. Правда, цей нічний кошмар змусив добряче понервувати, але оскільки це був всього лише кошмар, то він ніяк не в силах був зіпсувати минулий день. Так, це хороший був день. І як же не хотілося самому їхати на навчання. А це належало зробити вже післязавтра.

Глава 3. Іспит

Прокинувшись рано вранці, Діма вирішив поголитися. Не те щоб у нього вже була густа чоловіча щетина, але ті рідкісні волоски, які можна було побачити на щоках, все ж доставляли певний дискомфорт. Завтра необхідно було їхати до університету здавати сесію, а значить, після сьогоднішнього дня він навряд чи зможе побачити Лізу в найближчі півтора тижні, отож треба виглядати якнайкраще, щоб їй було за ким сумувати. Не можна сказати, щоб в цьому була певна логіка, але Дмитро просто робив, як вважав за потрібне.

Сьогодні вночі хлопцю не снилися ніякі кошмари. Більш того, йому взагалі нічого не снилося, а це можна було сприймати як хороший знак. Одягнувши свою улюблену сорочку і почистивши перед виходом туфлі – Діма завжди робив це в останній момент, так що одного разу навіть ледь не спізнився на автобус, але життя навряд чи чогось вчить в такі моменти, лінь, як правило, завжди виявляється сильнішою, – і юнак вийшов на вулицю. Вже з самого ранку було політньому тепло, на небі не було видно ні хмаринки, так що день обіцяв бути спекотним. Діма не поспішаючи йшов по вулиці в бік зупинки, де вони з Лізою домовилися зустрітися, в навушниках грав Боб Ділан, в спину припікало сонце – прекрасний день і гарний настрій – навряд чи його щось зіпсує. Але це щось трапилося вже набагато раніше, ніж цього можна було очікувати.

На зупинці Єлизавета стояла не одна, поруч із нею були її батьки. «Напевно, вийшли доньку проводити», – про себе подумав Діма і помахав рукою в знак вітання. Але дівчина, яка стояла до нього обличчям, і просто не могла цього

не помітити, чомусь просто відвела від нього погляд. Правда, вже наступної миті вона сама пішла назустріч хлопцю.

– Привіт, Сонце, ну як готова до першого іспиту? – посміхаючись запитав Діма, коли Ліза була ще кроків за десять від нього.

Ще здалеку юнак зазначив, що сьогодні його кохана виглядала просто чудово. Її розпущене світло-русяве волосся звивалося по плечах від подуву легенького вітерця. Одягнена вона була в трохи сувору білу блузу і чорні брюки, і, не дивлячись на весь цей діловий зовнішній вигляд, Діма був захоплений. Так, напевно, саме в такому одязі найкраще відкривати двері в доросле життя, щоб всі ті, хто стояли за цими дверима одразу зрозуміли, що до них зайшла не чергова наївна школярка, а справжня леді, левиця. І дійсно, тільки Ліза підійшла ближче, як Дмитро почув від дівчини такий строгий голос, якого раніше йому чути не доводилося. Але що найбільше лякало його в цьому голосі, так це добре відчутна ознака повної байдужості.

– Навіщо ти сюди прийшов? – Ліза була дуже різкою в словах, і цю фразу вона сказала, прямо на корені відрубуючи весь гарний настрій, який був у хлопця. – Ти що мене переслідуєш?

– Це знову той сон, – тихо про себе сказав Діма. Він швидко зрозумів це по Лізиному тембру, по її нахмуреному обличчю, по всьому, що відбувалося навколо.

– Який іще сон? Ти про що? Та що ти взагалі тут забув?

– Я просто проходив повз, – незважаючи на розуміння того, що все навколо йому просто сниться, Діма все ж змушений був бодай щось відповідати.

– Повз? І куди ж ти, дозволь спитати, йшов?

– Я йшов... Я тут, ем-м... – поруч не було жодного місця, куди б міг направлятися юнак, окрім Лізиного будинку, тому довелося імпровізувати на ходу, що, варто сказати, рідко, коли нормально виходило у Діми, і ще рідше, добре. – Гуляв. Так, я вранці вийшов прогулятися. Мені не спалося просто.

– Тобі не спалося о сьомій ранку? Не розкажуй казок хоча б не мені. Я-то знаю, що ти – любитель довго поспати. Тим більше, скажи мені на милість, хто виходить на вранішню прогулянку в сорочці та туфлях?

– Я... Просто, я... – Діма запнувся на півслові, не знаючи, що й відповісти. – Я просто люблю гарно виглядати. І я... ем-м... вчора просто ліг спати рано, ну, дуже рано. От і не спиться вже.

– Що, сказати нічого? Забрехався, – засміялась йому в обличчя Ліза. – Досить вже мене переслідувати! Це тобі не допоможе.

Єлизавета наостанок окинула Діму повним презирства поглядом. Звичайно, вона розуміла, що він брехав. І це було зрозуміло не тільки по його непевному тремтячому голосу, але і по тому факту, що юнак ніколи вранці не виходив гуляти, крім тих рідкісних випадків, коли у самої Лізи виходило витягнути його на ранкову пробіжку. Але одягнений він був явно не для пробіжки. Побачивши, що під'їжджає автобус, вона розвернулася і пішла, не сказавши більше ні слова. Та слова тут і не потрібні були зовсім. Зате, як тільки вона сіла в автобус і той відправився, а Діма весь цей час проводжав її поглядом, не ступивши й кроку, Лізин батько направився до нього.

– Можна тебе на два слова? – неголосно спитав він, підійшовши до хлопця впритул.

– Так, звичайно. А що ви хотіли? – Діма здивувався вже тому, що Олександр Петрович підійшов до нього, адже навіть коли він зустрічався з його дочкою, цей статний чоловік років сорока рідко, коли розмовляв із Дімою.

– Слухай, я розумію, що моя донька тобі подобається, але я попереджаю, не ходи за нею. Ще раз Ліза розповість мені або мамі, що ти її переслідуєш, і тобі прийдеться несолодко. Зрозумів мене?

– Ще б пак, – Діма стояв з опущеними вниз очима. Він і сам розумів, що недобре вчинив, але хіба ж він знав, що все обернеться таким чином? Хіба ж він міг знати, що знову опиниться в цьому несправжньому світі?

– Дивись мені, я тебе попередив, – сказав наостанок Лізин батько і пішов, а Діма так і залишився стояти наодинці зі своїми думками, і думати про все, що

відбувалося з ним останнім часом.

Він мав терміново знайти метод, як визначити, сон це чи реальність, щоб потім знову не потрапляти в схожі ситуації, адже в обох випадках біль була справжньою, як фізична, так і емоційна. І з цими думками він повільно побрів додому. Як розрізнити, де саме він знаходиться, Діма зрозумів досить швидко, не пройшло й декількох хвилин, – за телефонними дзвінками. Уві сні, наприклад, Ліза вчора ввечері йому не телефонувала, тоді, як в реальності, він дуже добре пам'ятав цей дзвінок. І після перевірки журналу викликів на телефоні все швидко стало на свої місця.

Тепер інше запитання з'явилося в голові у Діми. Лякаюче питання: а що, якщо він помиляється? Що, якщо все навпаки? Що, якщо зараз він знаходився в реальному світі, а йому просто снилися гарні стосунки з Лізою? Одне в цьому всьому було зрозумілим, скоро йому їхати на навчання, а там Лізи вже не буде поруч, і, може бути, все стане на свої місця. Принаймні, Діма дуже сподівався на це. А поки він твердо вирішив тільки одне: прокидаючись, він відразу буде звірятися з телефоном, щоб більше не робити дурниць ні в одному зі світів. Так, саме так юнак вирішив їх називати до того, як він зможе вирішити цю головоломку і дізнатися правду. Доки ж треба було визначитися, чим займатися днем. Бажання спати вже давно відпало, готуватися до сесії не було ні сенсу, ні настрою, тим більше, що він все одно вчився в університеті на відмінно, і за оцінки, кому-кому, але йому переживати було точно нічого. У підсумку його вибір в черговий раз упав на комп'ютерні ігри. Дмитро чудово розумів, що вони просто вбивають його час, але часу в нього було занадто багато...

Цього дня Діма заснув пізно ввечері, спостерігаючи за однією з останніх ігор Na'Vi (українська кіберспортивна організація). Він хотів лише одного – щоб все стало на свої місця. Як-небудь, але головне, щоб в житті з'явилася хоча б якась визначеність, нехай навіть йому і назавжди доведеться розлучитися з Лізою.

Уже лише при появі такої думки парубку ставало якось не по собі. Він все лежав і думав про причини цих снів, цих двох різних реальностей; про все те, що відбувалося навколо. При цьому всьому онлайн-трансляція гри Na'Vi лише грала десь далеко на фоні, адже Діма не звертав жодної уваги на те, що відбувалося на екрані ноутбука. Він протягом цілого дня намагався пригасити свої почуття за допомогою відеоігор. Іноді у нього це навіть майже виходило, але грав він сьогодні з рук геть погано, так, що не раз доводилося вислуховувати гнівні і не зовсім цензурні тиради на свою адресу від товаришів по команді. Так що

до вечора він перейшов грати з китайцями, але користі від цього виявилось небагато, хоч і Діму й перестали лаяти, точніше, взагалі не зрозуміло було, що і кому там говорилося, але і самому виплеснути емоції не було на кого. Загалом, лягав спати юнак в украй поганому настрої. Заспокоювало одне, що принаймні завтра йому доведеться знову їхати на навчання. Хоча важко було точно сказати, радувало це його або засмучувало, адже, з одного боку, він їхав від всієї цієї плутанини, але в той же час він віддалявся й від Лізи, і його хвилювала думка про те, що якщо вони зовсім не розлучилися, то що тоді? І в такому хаосі почуттів і думок Діма зміг заснути лише пізно вночі. І засинав він вкрай виснаженим, через що в грудях тепліла надія, що хоча б цієї ночі йому нічого не присниться.

***

Дмитро вирішив поїхати першим автобусом, щоб якомога менше часу мучити себе знаходженням поруч із Лізою, розуміючи, що в той же час йому б довелося поїхати так далеко від неї. Тому, прокинувшись ще зоря, юнак швидко зібрав сумку, і збирався було вийти на зупинку, але кинув свій погляд на телефон, щоб перевірити, скільки часу ще залишилося до найближчого рейсу. У верхньому кутку екрану красувався напис «6:12, 3 червня 2013».

«Ага, до автобуса залишилося ще цілих 13 хвилин, значить, можна не поспішаючи допити каву і на зупинці ще встигнути покурити», – подумав Діма, знову сідаючи на ліжку.

Однак, роблячи останній ковток кави, йому здалося, що щось тут не так, його не полишало незрозумілий сумнів, що він щось забув або пропустив. Подумки перевіривши стан сумки, і виявивши, що всі необхідні речі лежали на місці, Діма ще раз перевірів час, тепер на екрані телефону світилося «6:17, 3 червня 2013». «Нормально, всти...» – юнак не встиг навіть додумати свою думку, як раптом він зрозумів, що так занепокоїло його – напис «3 червня».

– Що за чортівня?! – неголосно вилаявся Діма, після чого ще раз дістав телефон і подивився на дату, але нічого не змінилося. Він точно пам'ятав, що перший іспит у нього вранці в середу, п'ятого. Саме тому, він сьогодні, четвертого, збирався виїжджати. Але сьогодні просто не могло бути третє число, адже третього, тобто вчора, у Лізи був перший іспит, і вони стояли разом із нею на зупинці.

Кілька секунд Діма сидів, як громом уражений, після чого швидко дістав із сумки ноутбук, ввімкнув його і нетерпляче чекав, доки той завантажиться.

«Це якась помилка. Напевно, дата в телефоні збилася. Таке іноді буває. Але в Інтернеті дата завжди правильна, це вже точно. Там є навіть спеціальні сервери, функція яких – точне свідчення поточної дати і часу», – думав Діма, чекаючи повного завантаження пристрою.

Нарешті, ноутбук завантажився. Прошло насправді лишень трохи менше хвилини, але очікування в такі моменти буває особливо тяжким. Він відразу відкрив браузер, ввів запит і... «6:19:08, 3 червня 2013».

– Не може бути, – лише тихо про себе простогнав Діма і сів на свою сумку. Значить, весь вчорашній день йому приснився. Так, приснився, іншого пояснення й бути не могло.

Дмитро розумів, що тепер він ще як мінімум годину може поспати, але спати йому не хотілося. Повернувшись до своєї кімнати, він одразу сів перегортати телефонну книгу і зрозумів, що це все виявилось правдою – і вчорашнього дня взагалі не було, вчора було друге червня, а сьогодні він вже рівно через дві години сяде разом зі своєю коханою в автобус. Випивши ще чашку кави і поснідавши з батьками, які після цього вирушили на роботу, юнак не поспішаючи зібрався: почистив зуби, поголився, надів улюблену сорочку, сірі джинси, як завжди почистив перед виходом туплі, замкнув вхідні двері в будинок і вийшов на вулицю. Погода стояла чудова. На небі не було ні хмаринки і вже майже політньому припікало сонце. Діма дістав навушники і включив музику. Після кількох композицій Scorpions заграв Боб Ділан, і з першими нотами його пісні «Blowing In The Wind», з її першими словами хлопець зупинився. Він уже це пережив, вчора, тобто, сьогодні уві сні, все було так само, аж до найменших дрібниць. Він був так само одягнений, а в навушниках грала та сама пісня.

– Так от значить, яке воно, це дежавю, – Діма сплюнув на землю і перегорнув левову частку плейліста, аж до російського року, якому було відведено небагато місця в самому кінці. Як не крути, а дежавю виявилось не дуже приємним відчуттям. І до того ж, всю дорогу хлопця не покидав страх, що з ним буде все як у тому фільмі з Біллом Мюрреем, де він вічно проживав один день. І десь на закутку свідомості у Діми промайнула думка, що він би вже навіть цьому не здивувався. Підійшовши нарешті до зупинки, він зауважив, що там нікого

не було, і, діставши з кишені телефон, юнак швидко розгадав, чому навкруги було пусто – до відправлення автобуса залишалось ще не менше двадцяти хвилин.

«Значить, Ліза ще просто не вийшла з дому», – заспокоїв себе Діма і поспішив до неї назустріч.

Такі прогулянки по п'ять-шість кілометрів за день стали для парубка вже нормою, так що навіть під час навчання він часто повертався до гуртожитку із занять пішки, хоч там і була відстань не менш п'яти кілометрів.

Зупинка знаходилась від Лізи в п'яти хвилинах ходьби пішки, так що не було нічого дивного в тому, що Діма побачив, як його кохана тільки виходила з дому. За нею відразу стояв її батько, який мабуть, збирався проводити свою доньку до зупинки.

– Олександр Петровичу, не треба, я сам її проводжу, – відразу сказав Діма.

– О! Коли це ти вже встиг сюди дійти? – посміхнувся у відповідь чоловік. – І говорив же я тобі, називай мене просто дядьком Сашком. Нічого тут мені офіціал влаштовувати.

Олександр Петрович, або просто дядько Сашко був невисоким чоловіком спортивної статури. А його короткі чорні вуса, на які все ж місцями пробивалася сивина, робили його добру посмішку ще добрішою.

– Добре, дядьку, – Діма й сам посміхнувся, і його серце забило скажений ритм, ще б пак, адже весь вчорашній день і розлучення з коханою йому просто наснилися. – Та мені просто з ранку не спалося, от я і вирішив прийти провести Лізу – все-таки перший іспит, перший крок у доросле життя. Так, Ліз?

– Так, звичайно, – дівчина підійшла до Діми і по-дружньому його обняла. – Привіт.

– Гаразд, удачі на іспиті і дивись, щоб без п'ятірки мені не поверталася, – сказав, посміхнувшись, дядько Сашко і зайшов назад до будинку.

Діма з Лізою зустрічалися вже далеко не перший місяць, але при дорослих все ще робили вигляд, що у них були просто теплі дружні стосунки. Її батьки, звичайно, все бачили і все розуміли, але при цьому не говорили і слова докору, адже пам'ятали, що і самі колись були молодими. Тим не менш, лише відійшовши від будинку на кілька десятків метрів, Діма, нарешті, зміг притиснути до себе кохану дівчину і пристрасно її поцілувати. Ліза сьогодні виглядала просто чудово – злегка завиті локони розпущеного волосся, яке було набагато довше плечей, біла блуза, що чудово підкреслювала її фігуру, чорні строгі брюки і такого ж кольору туфлі.

– Прекрасно сьогодні виглядаєш, – сказав Діма, повернувшись обличчям до Лізи. Тим часом вони вже не поспішаючи підходили до зупинки. – Я навіть подумав, що саме в такому одязі, напевно, найкраще відкривати двері в доросле життя, щоб всі ті, хто стоять за цими дверима відразу зрозуміли, що до них зайшла не чергова наївна школярка, а справжня леді, левиця.

У відповідь Ліза посміхнулася йому, а Діма навпаки якось ніяково спіткнувся об асфальт і подумав:

«Знову це дежавю! Та що ж сьогодні таке! Але нічого, все буде добре, все повинно бути добре», – заспокоїв себе він і лише трохи міцніше стиснув Лізині пальці в своїй руці – вони, як це й годиться нормальним парам, йшли, тримаючись за руки. Діма сказав фразу, про яку подумав уві сні, та ще й тими ж словами... В іншій ситуації це б сильно занепокоїло його, але тепер він був певен: ніщо не зіпсує йому день, навіть відчуття такого сильного дежавю.

Незважаючи на те, що вони прийшли до зупинки трохи рано, у Діми навіть в думках не з'явилося покурити – навіщо самому псувати собі, та ще й своїй коханій, день?

Ось нарешті під'їхав автобус і вони, заплативши за проїзд, зайняли вільні місця. Як, напевно, і годиться перед іспитами, розмова в автобусі здебільшого йшла про навчання. Перший іспит був з української мови та літератури, і Діма, який свого часу закінчив школу на відмінно, перевіряв Лізині знання літературних творів, оскільки мову було перевіряти, сидячи в автобусі, не так зручно. І все ж говорив він із невеликим побоюванням – боявся навіть словом обмовитися про всі ці його дивні сни. Нічого було Лізі знати про них, та й тим більше перед таким важливим іспитом. Діминих переживань вона, звичайно, не помітила, оскільки і сама нервувала не на жарт.

Провівши Лізу до потрібної аудиторії, ніжно поцілувавши її і побажавши удачі, юнак ще кілька хвилин стояв у коридорі, дивлячись на вже зачинені двері. Навіть якщо це був і сон, то нехай цей сон триває вічно. Такого піднесеного настрою у парубка, напевно, не було ніколи. Але все ж десь у якомусь куточку розуму зачався страх, що все це було не насправді. Діма стояв у коридорі, спершись на підвіконня, і всі його думки були спрямовані на те, щоб усвідомити всю реальність того, що відбувалося, щоб загнати цей страх якомога глибше, в найтемніші закутки душі, але в пам'яті раз у раз спливали ще недавні епізоди: Ліза, яка дивилася на нього з презирством і відверталася від нього, її батько, що погрожував йому. Так, це був просто сон. Але він був настільки реальний, нібито все це дійсно сталося вчора.

Діма дивився на двері, і йому здавалося, що він бачив, як вона, Ліза, сидить, читає отриманий білет та думає над якимось питанням, злегка схиливши голову. Одне пасмо її волосся трохи торкається парти. Вона трохи посміхнулася, побачивши легке запитання. Але ні, нічого з цього Діма фізично не міг бачити. Перед ним були просто зачинені двері. І одної миті йому навіть так захотілося підійти і відкрити ці чортову двері, щоб перевірити, чи там ще його кохана, чи не зникла, як мана. І це бажання з кожною миттю лише наростало. І тоді, коли ця ідея майже перетворилася на рішучість, коли невпевненість майже досягла свого апогею, двері аудиторії несподівано відкрилися самі – з них вийшов один з викладачів, які контролювали хід іспиту. І на якусь частку секунди Діма все ж зміг побачити свою кохану. Вона сиділа за другою партою трохи не в тій позі, в якій її уявляв парубок, але вона сиділа там, справжня. А значить, все нормально, а значить, він не сходив з розуму, і значить, йому вона не наснилася.

– Молодий чоловіче, ви щось забули? – це той викладач підійшов до Діми. – Тут взагалі-то іспит вже розпочався.

– Так, звісно, вибачте. Я вже йду, – пробурмотів парубок і повільно рушив по коридору в бік виходу.

– Нічого. Іспит буде йти ще не менше трьох годин, а поки вам, дійсно, краще почекати на вулиці, – промовив йому вслід викладач.

Та Діма навіть не обернувся на ці слова – він просто не поспішаючи йшов до виходу, не зовсім усвідомлюючи, чи в правильному напрямку він іде. Всі його думки до сих пір залишилися там, біля вікна навпроти тих дверей. Але раптом,

несподівано навіть для себе хлопець зрозумів, що для того, щоб не втратити Лізу, як це вже сталося уві сні, йому необхідно щось робити. Він і раніше це знав, але тепер якимось по-іншому, набагато переконливіше ці слова прозвучали в його голові. Тепер Діма зрозумів свою помилку. Чи надовго вистачить цього його розуміння – питання інше. Він боявся її втратити, а повинен був цінувати її. Одна ця думка, здавалося, змінить все – вона просто повинна була все змінити. Парубок зупинився посеред холу на кілька секунд із лише одним бажанням – записати цю фразу десь всередині черепної коробки, запам'ятати її назавжди. І тут же він зрозумів, якою має бути його наступна дія – він відразу ж побіжить і купить букет, величезний букет троянд, щоб привітати Лізу з першим вдалим іспитом.

Недовго розмірковуючи, юнак майнув у сторону найближчих квіткових кіосків.

Купивши квіти і повернувшись до будівлі, де проходив іспит, Діма сів на лавку якраз навпроти вхідних дверей і став чекати, доки його кохана допише іспит. Хвилини здавалися вічністю, але вже дуже скоро хлопець зрозумів, що його очікування було того варте. Ліза, яка трохи завчасно закінчила писати, спускалася по парадних сходах, тримаючи в руках папку для документів, в якій крім іншого, напевно, лежав екзаменаційний білет. На обличчі у дівчини сяяла усмішка, яка свідчила про те, що цей іспит не став для неї нескореною вершиною. І ця посмішка засяяла ще яскравіше після того, як вона побачила Діму з букетом троянд. Напевно, цілий Всесвіт не вартий був би цієї її посмішки, і юнак відчув себе несказанно щасливим від однієї думки про те, що саме він вартий Лізиному усміхненому обличчю. Дівчина підбігла і кинулася хлопцеві на шию. А Діма, який в одній руці тримав букет, підхопив Лізу іншою і, відірвавши її від землі, якомога сильніше притиснув до себе.

– І що, вже можна тебе привітати? Як написала? – запитав Діма, опустивши Лізу на землю і вручивши їй квіти. – Це, між іншим, тобі, з першим успішним іспитом.

Дівчина взяла до рук букет і в вигляді подяки ніжно поцілувала Діму, якому здалося, що в цей момент у нього на спині вирости маленькі крильця. Ліза ж, яка була тої миті теж шалено щасливою, поцілувала парубка від самого чистого серця, від усієї душі, яка в ці хвилини була просто кришталеву чистою. І лише поцілувавшись і, насолодившись, таким чином, один одним, вони продовжили свою розмову.

– Так, дякую, вони такі гарні, – насамперед сказала Ліза, все ще дивлячись на букет.

– Та буде тобі, ти все рівно стократ красивіша, – не збрехав Діма, адже що може бути прекрасніше щасливої дівчини. – Так, як іспит пройшов? Розповідай.

– Та він взагалі простішим нікуди виявився. Уяви, цілих два питання попалися саме тих, що ми в автобусі повторювали, – про «І мертвим, і живим...» Шевченко і ще про сучасних письменників. І тема твору. Мені здається, я написала його просто ідеально. Там було про патріотизм і любов до свого коріння. І я знаєш, що написала?..

Діма з Лізою повільно йшли в сторону зупинки. Вона несла в руках букет квітів, а він – її теку із документами. Вони трималися за руки, і виглядали, напевно, найщасливішою парою на світі. Ліза все розповідала про іспит, а Діма просто йшов поряд, посміхаючись і відчуваючи щастя упереміш з гордістю – і за неї, і за себе, і, головне, за них.

Вийшовши з автобусу, вони попрямували до Лізи додому – вона попросила, щоб хлопець зайшов до неї, і вони пообідали разом.

Пообідавши, вдосталь поговоривши з Лізиними батьками і, в черговий раз, привітавши її з успішним першим іспитом, Діма повільно пішов додому. Він знав, що під час її двох наступних іспитів вже не зможе бути поруч – у нього своя сесія, на яку треба було виїжджати вже наступного ранку. З кожним кроком, який Дмитро робив у напрямку до дому, величезна куля щастя в його грудях потроху здувалася. І сонце вже не гріло душу, а пекло в спину. Юнак знав, що іде максимум на два тижні, як він і раніше не раз від'їжджав, але йому здавалося, що цього разу йому доведеться пробути цілу вічність вдалині звідси. Йому навіть здалося це необхідністю відправитися на канікули в пекло. Хоча, не можна сказати, що університет був для нього пеклом – він був відмінником, і ніяких проблем зі здачею сесії і бути не могло. Проте сам факт чергової розлуки, хоч і не назавжди, а лише на два тижні, не міг не засмучувати його, а цього разу й поготів, набагато більше, ніж зазвичай.

Повернувшись додому, Діма спершу подумав було зібрати сумку, однак помітив, що вона стояла вже повністю зібраною. Цей факт змусив його посміхнутися – ще б пак, він же сам її сьогодні зранку збирав. Час, що залишився до сну хлопець

проводив як зазвичай – листувався із Лізою в соціальній мережі «Вконтакті», грав в улюблені комп'ютерні ігри. Готуватися до першого свого іспиту, до філософії, сенсу особливого не було, адже філософія й так була одним з його улюблених предметів, а значить, майже напевно можна було сказати, що він і без необхідної підготовки отримає з неї максимальний бал.

Глава 4. Донецьк

Тієї літньої ночі Діма спав вкрай погано, кілька разів за ніч він прокидався. Але в підсумку, прокинувшись вже, напевно, в четвертий або п'ятий раз, коли на вулиці вже зійшло сонце, а настінні годинники, що висіли навпроти, показували без десяти шість, парубок вирішив остаточно вставати з ліжка. Ще було надто рано, щоб когось будити, хоча батько мав прокинутися вже в найближчі півгодини, але навіщо тривожити його сон? Думаючи так, Діма одягнувся і вийшов на кухню, щоб зробити каву, після чого без зайвої метушні вийти на зупинку. Однак всі його думки все ще залишалися у вчорашньому дні, коли він зрозумів, що значить фраза «на сьомому небі від щастя». Допивши каву, хлопець неохоче пішов, нарешті, в сторону зупинки. Він так не хотів їхати, що благав небеса, щоб автобус не вийшов на маршрут, або він на нього запізнівся. Щоб автобуси взагалі не їхали в тому напрямку. Таке вже було, і не раз, але всі такі випадки відбувалися взимку, коли дороги замітало метровим, а бувало, і більше, шаром снігу. Тільки ось де в червні, скажіть на милість, взятися снігові?

Снігу й не було. Стан доріг того ранку був оптимальним. Його, звичайно, не можна назвати ідеальним, адже якість асфальтного покриття, насправді, не піддавалася жодній критиці. Але асфальт був нічим не гірше, ніж учора, а значить, автобус по ньому доведе куди треба. І більш того, як не старався Діма підсвідомо уповільнити свій крок, на автобус він все одно не запізнівся. Зайшовши в нього і знайшовши вільне місце в середині салону, юнак сіл біля вікна, дістав навушники і включив музику. Напевно, не минуло й десяти хвилин, як він задрімав, опустивши голову на скло.

Автобус зупинився в одному з міст на двадцятихвилинну зупинку, і Діма, як завжди, вийшов з нього взяти собі стаканчик кави і покурити. Разом з тим, він дістав із кишені телефон і набрав в ньому повідомлення своєму найкращому другові й за сумісництвом однокурснику Василю. У відправленому повідомленні

було вказано час прибуття на автовокзал міста Донецьк, де й навчався Дмитро. Василь завжди просив, щоб той повідомляв йому про час свого приїзду – він і сумку допоможе донести, вони і поговорять про все, що сталося на минулих вихідних, і, може, по дорозі ще заскочать до якогось магазину і візьмуть собі по пляшці пива, щоб розмова йшла краще. Юнак знав, що приїде ще до полудня, але, незважаючи на це, він розумів також, що до свого гуртожитку, який знаходився всього в парі кілометрів, він навряд чи добереться раніше п'ятої або шостої години вечора – стільки цікавого потрібно було розповісти, стільки обговорити. Та й не настільки, в кінцевому рахунку, іспит був важливою справою, щоб через нього цілий день витратити на нудну підготовку.

Лізі ж, як і обіцяв, хлопець вирішив зателефонувати тільки по приїзду в місто, щоб не будити її завчасно.

Решту кілька годин Діма провів в напівдрімоті, як би досипляючи свій поганий нічний сон.

– Хлопче! Хлопче! Прокидайся, приїхали, – над Дімою стояв водій автобуса, намагаючись його розбудити.

– Так-так-так, дякую. Задрімав я щось, – промимрив Діма, ще не прокинувшись, і рушив до виходу. Потім забрав свою сумку з багажного відділення, зупинився закурити і зателефонувати своїй коханій. Але телефону його рука в кишені не знайшла.

Поклавши цигарку назад до пачки, парубок швидко перевірів інші кишені, а й там його не було. Хлопець нервував, бо ж сьогодні телефон був для нього всім.

– Зачекайте, стривайте! – кричав Діма слідом від'їжджаючому автобусу. Той через кілька секунд зупинився, і його пасажирська двері відчинилися.

– Забув що, хлопче? – спокійним голосом запитав водій.

– Так, телефон. Він випав, напевно, – юнак мріяв, щоб його телефон насправді випав, тоді як логіка говорила йому про інше – його мобільний найімовірніше перебував уже в чужій кишені.

– Ну, що, гляньмо, може, він ще й тут.

І Діма з водієм, який також зайшов до салону, почали нишпорити, шукаючи телефон на підлозі, адже якби він дійсно впав, то зараз міг би закотитись куди завгодно.

– Ти хоч номер свій пам'ятаєш-то? – запитав водій. Він уже, напевно, не раз зіштовхувався з подібними ситуаціями і точно знав, як швидше вирішити проблему, що склалася.

– Так, звичайно, – сказав Діма і продиктував водієві свій номер, який той відразу ж набрав. Пішли гудки і вже через секунду хлопець зміг з полегшенням зітхнути – зазвучала знайома мелодія. Йдучи на звук, він за лічені секунди зміг дістати свій мобільний, що забився в кут під заднім сидінням та лежав екраном угору.

– Дякую, дуже дякую. Ви просто врятували мені життя, – відразу подякував Діма водієві за допомогу.

– Та нема за що. Я тобі взагалі що скажу: тобі дуже пощастило, що він отак забився, і що тобі ніхто не подзвонив за весь цей час, а то навряд чи ми б його тепер знайшли, – спокійно відповів водій і направився до виходу.

– Ще раз дякую! – не переставав говорити слова ввічливості Діма.

– Та, добре-добре тобі, не треба подяк, – відразу відмахнувся від нього водій. – Просто на майбутнє будь акуратнішим та слідкуй за речами, бо сьогодні пощастило, а завтра – хтозна.

Відійшовши від автобусу, Діма вирішив в першу чергу зателефонувати Лізі, але гудків не було. Набрал ще раз – знову тиша. Набираючи виклик втретє, хлопець вже дивився на екран телефону, де було написано коротке системне повідомлення «Call rejected».

«Гаразд, прийду до гуртожитку ввечері та розберуся, хоча, певно, це просто черговий збій в мережі», – подумав Діма й вирішив тепер зателефонувати своєму другові, з яким повинен був зустрітись. Але не встиг юнак набрати номер Василя,

або точніше Васі, як його звали всі друзі, як той сам зателефонував йому.

- Привіт, Дімон, як ти, уже доїхав? – залунав із слухавки бадьорий голос друга.

- Так, ось тільки на вокзалі з автобусу вийшов.

- Добре, тоді почекай мене там, а я через пару хвилин буду.

- Окей, чекаю.

- Стій, де стоїш, зрозумів?

- Так, стою, – відповів Діма і посміхнувся. Все-таки, початок дня не можна було назвати поганим.

Він мало не втратив телефон, але світ не без добрих людей – допомогли знайти. Колись Донецьк називали бандитським містом, але за два роки навчання і життя тут його так ніхто і не обікрав. Після минулорічного Євро-12, Донецьк ще більше змінився на краще, так що, тепер він був пристойним європейським містом. Йому, коли Діму не обманювала пам'ять, було менше ста п'ятдесяти років, тому ніяких старих районів тут і бути не могло, зате транспортна розв'язка в місті була відмінною – майже не було ніяких пробок. Молоде європейське місто в молодій європейській країні. Чисті величезні парки, сквери, акуратні вулиці. А чого тільки вартий унікальний парк Кованих фігур, основними елементами якого було більше сотні скульптурних композицій, викуваних ковалями із заліза. А Донбас-Арена! Справді перлина Донецька! Діма полюбив це місто відразу, і до сих пір любив його, незважаючи ні на що. Звичайно, він не хотів в нього повертатися, адже кохання до однієї людини завжди сильніше від симпатії мільйонному місту. Але це було не на довго. Юнак дуже сподівався, що у нього все ж вийде об'єднати ці свої дві палкі любові в одну – і вже через декілька місяців вони з Лізою будуть жити разом тут, в такому улюбленому і рідному Донецьку.

І все було б відмінно, якби не тополиний пух, який з радістю зустрів Діму і вже поспішив укласти його в свої обійми, раз у раз намагаючись потрапити до нього в очі або ніс. І начебто, лише чотири дні не був тут хлопець, але ці чотири дні тяглися настільки довго, що він радів всьому в місті, навіть пуху тополь. А особливо радів зустрічі з Васею – його кращим другом, який, може, хоч і

навчався гірше, але в допомозі ніколи не відмовляв, і життєвих порад завжди давав в надлишку. Причому, це були майже завжди, дійсно гарні поради. А значить, була надія, що і тут він чимось допоможе, щось підкаже. Тим більше що Діма, як зазвичай, не розмовляв із ним по телефону протягом вихідних – він був, напевно, одним із небагатьох не любителів стільникового або електронного зв'язку. По можливості, вважав хлопцем, необхідно завжди розмовляти друг із другом живцем. І це стосувалося всіх, навіть батьків. За винятком, напевне, Лізи, з якою доводилося довго розмовляти по телефону – а як інакше було підтримувати зв'язок на відстані. Але його це анітрохи не засмучувало, адже почути улюблений голос завжди хотілося, хоч і оцифрований.

І на хвилі всіх цих роздумів Діма нарешті побачив радісне обличчя друга.

– Привіт, Дімон! Сто років тебе не бачив! – кричав Василь, поспішаючи назустріч другові.

При зустрічі вони, як зазвичай це годиться, обнялися, після чого Вася попросився допомогти нести сумку і разом вони рушили з вокзалу.

– Що там, розкажуй, як пройшли вихідні? – без особливого інтересу запитав Діма. Йому більше хотілося розповісти про те, що відбулося з ним протягом останніх декількох днів.

– Та, так, нормально. Сестра ось приїжджала в гості, відпочили, погомоніли...

– До іспитів готовий? – глузливо запитав Діма, адже він знав, що його друг ніколи не готувався до іспитів в університеті.

– Ще б пак! Я вже придумав, як списувати буду. Послухай, це просто геніально! Через навушники. Адже я саме для цього вже півроку не стригся, – заспішив з відповіддю Василь. І дійсно, його волосся повністю приховувало вуха. Хоча, сказати чесно, у Діми воно було ще на порядок довшим. – А ти як, будеш списувати, доки я не запатентував свою ідею?

– П-ф-ф. Нащо мені списувати? Я й так напишу, ти ж знаєш, – засміявся Діма.

– А то! Куди ти дінешся? Ти ж у професора улюбленець. Ви, напевно, ще й випиваєте разом. Та то мало гріху, ви ж, жуки, п'єте без мене! – звичайно, Діма з викладачем ніколи не випивав, проте хлопці дружно посміялися з цього жарту. – Ти краще розкажи, як там у тебе з Лізою. І це, ти пиво будеш, щоб розмова краще йшла? А то я вже прикупив по дорозі кілька пляшечок.

– А, от чого, виходить, я тебе тут вже стільки чекаю! – в жарт вигукнув Діма.

– Винен, каюсь, – засміявся Василь. – Так тобі доставати пиво?

– Ще питаєш?

І Вася дістав зі свого рюкзака дві пляшки пива і відкрив їх по черзі за допомогою запальнички. Хлопці випили по ковтку, закурили, і лише потім Діма почав розповідати про свої вихідні. Його історія була дещо довшою, ніж у друга, тому він спершу не знав з чого почати, але розповідь пішла сама собою. Розповідаючи, Дімі не хотілося упускати ніяких подробиць, через що історія цих кількох днів зайняла майже добрих двадцять хвилин. Вася ж лише зрідка перебивав, уважно слухаючи і дивуючись, почувши про ці незрозумілі сни або не сни, що ще треба було вирішити. Закінчив свою розповідь Діма лише за другою пляшкою пива, не забувши додати в кінці історію і про майже втрачений телефон, і про те, що ніяк не може чомусь додзвонитися до Лізи. Вислухавши все і зробивши кілька ковтків пива, щоб переконатися, що розповідь вже закінчено, Вася, таке відчуття, вже був готовий винести свій вердикт. Тим часом хлопці вже підійшли до Діминого гуртожитку і вирішили сісти за столиками недалеко від нього.

– Все? А ти комусь ще дзвонити пробував? Може, у тебе просто мобільний упав, там щось зламалося, і з якоїсь причини з нього взагалі не можна нікому подзвонити. Набери мене.

Діма слухняно набрав номер друга, однак виклик пішов і незабаром телефон у кишені того задзвонив.

– А тепер іще раз набери Лізу, може вже все налагодилося, – таке враження, що із усього розказаного останнє зацікавило Васю найбільше.

Діма вже в черговий раз зателефонував коханій, але виклик все одно не йшов.

– Ось бачиш, нічого, щоб йому пусто було! Та й чому, зрештою, з усього, що я розповів, тебе зацікавило тільки останнє, найменш цікаве?

– Тому що, Дімон, це останнє ми якраз і можемо зараз вирішити. А над іншим будемо потім вже думати. Ти ж не забув, що я тобі постійно говорю? Проблеми треба вирішувати в міру їх надходження. Так що, спробуй тепер її набрати з мого телефону. Якщо й цього разу не вийде, значить це щось у неї з телефоном сталося, – запевнив його Василь.

– Та не думаю, адже тоді б сказали, що абонент знаходиться поза зоною покриття, а там мовчали, навіть гудків не було, – спробував заперечити Діма, але його друг як завше був непереколивим.

– Це ж МТС, ти що, хотів від них нормального зв'язку? На, телефонуй, і нічого відмовлятися, – з цими словами Вася простягнув Дімі свій телефон. Той переписав Лізин номер і натиснув кнопку «викликати».

– О, з твого пішли гудки! – вже через декілька секунд радісно вигукнув Діма.

Але не встиг Василь нічого відповісти, як Ліза вже взяла слухавку.

– Алло? – зазвучав із динаміку телефону її голос. – Хто це?

– Привіт, Ліз. Це я, Діма, просто... – і не встиг хлопець закінчити свою фразу, як Ліза перебила його.

– Що, приїхав до Донецька і тепер будеш мені дзвонити з телефонів всіх своїх друзів? Я ж тебе просила нормально – залиш мене, і думала, що, може, ще ми коли-небудь і будемо зустрічатися. Але навіщо ти мене переслідуєш? Все, не дзвони більше! А я і цей номер до чорного списку тепер додаю, чий би він не був! – гнівно сказала дівчина і скинула виклик.

Діма опустив стиснутий в руці телефон, закрив очі і притулився до одного зі столиків. Він був спустошений. І слова, які йому зараз говорив Вася, звучали звідкись здалеку, так що йому не відразу вдалося їх розчути. Земля, яка все ще відчувалася під ногами, таке враження, ось-ось розколеться на частини, і весь світ здавався у цю мить таким крихким, що плюнь не в ту сторону, і він запросто

розвалиться на атоми. Все, що відбувалося, здавалося Дімі нереальним, несправжнім. І вчорашній день, коли вони з Лізою гуляли, коли їздили разом на її іспит, коли він подарував їй букет троянд... Тепер все це здавалося таким далеким дитячим сном. Світ просто перевернувся, або він сам просто збожеволів.

- Агов! Ти чого? Що там таке вже встигло трапитися? - це Вася повернув свого друга в реальний світ сильним ударом в плече. - Давай розповідай, нічого опускати голову. Що вона тобі сказала?

- Ну... - Діма прикладав усіх зусиль, щоб не заплакати на очах у друга, тому перш ніж продовжувати, одним ковтком допив пиво, що залишилося. - Не хочеш горілки взяти? - несподівано навіть для себе випалив він.

- А що, невже все настільки погано? - швидко все зрозумів Вася.

- Так, а може, і ще гірше.

- А як же іспити?

- Та й чорт з ними. Якось напишемо, - Діма навіть посміхнувся - настільки дріб'язкової проблемою йому тепер здавалися іспити.

- Тоді що, поїхали до мене? А батькам, як зазвичай, скажімо, що до навчання готуємося. І нормально все буде, що ти розкис, вище носа!

- Та просто, вона сказала, що... Ну, щоб я більше не дзвонив, розумієш, і все таке. І ще й в чорний список додала була мене. І тебе, до речі, вже теж.

- А мене за що це? Я-то тут причому? - Василь усіма засобами намагався розвеселити свого кращого друга. І у нього це навіть майже виходило. - Допомагаєш такий людям, допомагаєш, робиш їм добро, а вони тебе в чорний список. Я під таким не підписувався, коли мене народжували.

- Та, типу, щоб я у тебе телефон не брав їй дзвонити, - посміхнувся йому у відповідь Діма.

- Треба ж, як. Гарзд, йдемо до магазину. А з усім іншим потім розберемося.

До кінця вечора хлопці сиділи у Василя в будинку, випиваючи алкоголь, та придумуючи найрізноманітніші пояснення того, що відбувалося останні кілька днів із Дімою. Паралельно вони коротали час, граючи в онлайн-ігри. Про завтрашній іспит, як втім, і про інші, до ранку з них ніхто навіть і не згадував.

Хлопці лягли спати, коли стрілка на годиннику вже давно перевалила за північ. Вдосталь наговорившись, награвшись і ще раз сходивши до цілодобового магазину, вони засинали, розуміючи, що на сон залишалося трохи більше чотирьох годин. Ні до якого консенсусу щодо дивних Діминих снів вони так і не прийшли, не знайшли також ніякого пояснення і в інтернеті. І ніхто з них не міг пригадати, щоб з кимось із їхніх знайомих відбувалося щось схоже. До того ж у юнаків з'явилася ще одна тривога – завтра їм доведеться писати іспит, борючись з похміллям. Головне було тепер не проспати його.

***

Вранці Діму розбудив уже знайомий йому голос.

– Прокидайся, давай. Вже приїхали.

– Так-так. Уже запізнюємося? – не відкриваючи очей, запитав хлопець.

– Куди запізнюємося? – відповів йому голос. – Ми вже на вокзалі. Вставай, давай, приїхали вже.

Голова у Діми розривалася від похмілля. У роті було настільки сухо, що навіть найсухіша пустеля Атакама здалася б дощовим місцем в порівнянні з ним. Але незважаючи на все, хлопець все ж відкрив очі. І на свій подив побачив перед собою не стіни Василевої кімнати, а порожній автобус, в якому він приїхав учора. Намагаючись прийти в себе, Діма дістав телефон з кишені, щоб подивитися на час. На подив мобільний був на місці. На екрані значилося «11:46, 4 червня 2013». Юнака це анітрохи не здивувало – він був не в тому фізичному і душевному стані, щоб чомусь дивуватися. Забравши з багажного відділення свою сумку і подякувавши водія за комфортну поїздку, він вийшов до вокзальних платформ і зупинився, що усвідомити все, що відбувалося з ним. Але те, що

відбувалося зовсім не хотіло усвідомлюватися, і всі думки в голові змішалися, перетворившись на густий туман.

– Гаразд, давай по черзі, – сказав собі Діма і спробував якомога лаконічніше сформулювати все, що було з ним, в думки. – «Це все повторюється, як і тоді з Лізою. Тобто позавчора, ні, вчора. Це було все вчора. Сьогодні все так само. Але ж увечері я не пив. І в дорозі не пив. Звідки ж тоді у мене похмілля? Звідки це похмілля, чорт його дери?!» – потік Діминих думок скоро перервав телефон – це йому телефонувала Ліза.

«Боже, що їй говорити? Що їй говорити? Так, я приїхав, і у мене все добре. Гаразд. І в разі чого, увечері я їй сам передзвоню, а доки заспокоїтися треба. Так, а поки скажу, що зайнятий зараз. А якщо спитає чим? Дійсно, чим я можу бути зайнятий, стоячи посеред вокзалу?» – Діму охоплювала легка паніка. – «Скажу, що зустрів на вокзалі тільки що викладача і розмовляю з ним щодо іспиту. Думаю, нормально буде, вона повірить», – вирішивши за кілька секунд цю маленьку проблему, хлопець взяв слухавку.

– Привіт, Сонце! – Діма намагався говорити якомога спокійніше, але тільки шум автобусів міг насправді гарантувати, що вона не помітить зовсім недоречного хвилювання.

– Привіт. Ти вже доїхав? Чому не дзвониш?

– Та тільки з автобуса ось вийшов. А доїхав я нормально, майже всю дорогу спав.

– Це як зазвичай, нічого дивного, коли в таке рання виїжджати.

– Та й... А у тебе там як, все нормально? До наступного іспиту готуєшся? – Діма крізь біль в голові відчував, як його мізки поступово вимикаються, і тому необхідно було якомога швидше закінчити розмову. Але і здатися грубим при цьому він не хотів.

– Та ти ж сам знаєш... Я вчора розмовляла ще з Вікою, з моєю подругою. І вона знаєш, що?..

– Кохана, вибач, але до мене зараз викладач підійшов, щодо іспиту поговорити, і давай я пізніше тебе наберу, добре?

– Викладач? Ти ж ніби на вокзалі зараз, – по голосу було чути, що дівчина йому не повірила, але зворотного шляху вже не було.

– Так, звісно, на вокзалі. Я і сам здивувався, але ти ж знаєш, як воно буває. Гарзд, як звільнюся, я тебе відразу ж наберу. Цілую.

– Ну, добре, цілую.

Поклавши слухавку, Діма пішов до найближчої вільної лавки, але не встиг він зробити й кількох кроків, як телефон знову подзвонив. – Це ще хто? – неголосно вимовив парубок. Це був Василь.

– Привіт, Дімон! Ти вже добрався?

– Так, тільки нащо так кричати, як ненормальний? – голова у Діми все ще боліла, а тут ще й друг загорлав в мікрофон свого мобільного. «І це хто іще з нас ненормальний?» – промайнула в голові думка.

– А ти хіба не радий мене чути?

– Та ні, не подумай, радий. Просто голова болить дуже. Давай, ти підходь, а я тебе тут, на платформі, почекаю.

– Окей. Стій, де стоїш. Зараз буду, – сказав Вася і скинув виклик.

Дмитро тим часом дійшов до лавки і сів на неї. У його голові в ті хвилини крутилася лише одна думка: «Тільки б Вася прихопив із собою пиво, як і того разу». І вже трохи пізніше хлопець почав розуміти, що ніякого того разу не було. Але звідки ж тоді, питається, у нього взялося похмілля? Ця задача залишалася без відповіді, як би не старався вирішити її юнак, очікуючи друга.

А ось вже й веселе обличчя Василя, що пливло до нього назустріч в натовпі перехожих. Обнявшись при зустрічі, Вася сказав те, чого Діма найменше очікував:

– Ну, от тебе і запах. Коли ти вже встиг випити? Або це ще залишки вчорашнього?

– Повір, це довга історія. А ти пива, випадково, з собою не брав? А то голова так болить, що зараз, певно, вибухне.

– Звичайно, взяв.

– Давай тоді спершу темне.

– А звідки ти знаєш, що я купував темне пиво? – здивувався Василь.

– Інтуїція, та й я ж тебе сто років уже знаю. Мене тобі вже нічим не здивувати, – відповів Діма. Хоча насправді він чомусь був абсолютно впевнений в тому, що його друг цього разу візьме точно таке ж пиво, а може, навіть те саме, як і вчора, або вірніше, сьогодні уві сні. Але на перевірку виявилось, що лише одна пляшка збіглася. Саме та, яку він вгадав.

– Що ж, розповідай, що там у тебе за історія.

Зробивши кілька ковтків прохолодного пива, Діма почав розповідати все, що відбувалося з ним, намагаючись не забути жодної деталі. Як він і обіцяв, історія виявилася довгою.

– Значить, ти хочеш сказати, що вчора... – закінчивши слухати Дімину сповідь, почав було Вася, як друг його зупинив:

– Сьогодні.

– Тихо, я тебе не перебивав. Ти хочеш сказати, що вчора, яке було сьогодні, ми разом з тобою пили уві сні, а тепер у тебе похмілля? – коротко підсумував Василь. – Це абсурд, такого не буває. І ще уві сні ти розлучився з Лізою, а насправді, у тебе з нею все добре. І цей сон триває постійно. Я правильно тебе зрозумів?

– Типу того.

- І ти мене не розігруеш? – як і слід було очікувати, Василь не відразу повірив у Дімину розповідь. Та й хто б повірив?

- Ні, звичайно, не розіграю. Я серйозно, і клянусь, що все так і було.

- В такому разі я, чесно, не розумію, що це з тобою відбувається, якщо все це дійсно правда. Але точно знаю одне – це ненормально.

- Та я й сам розумію, але має ж бути цьому якесь нормальне, логічне пояснення.

- Яке пояснення? Ти про що зараз говориш. Може, щось і можна пояснити з усього цього, але як, як я питаю, ти поясниш те, що пив уві сні, а прокинувся з похміллям? Хіба таке взагалі можливо у нашому світі?

- Я вже навіть не знаю, що можливо, а що ні.

- Сподіваюся, це хоч не заразне? – жартома запитав Василь.

- Та ні, це ж не застуда якась, і не грип.

- Гаразд, давай спочатку вирішимо, ти до мене підеш ночувати або в гуртожитку залишишся? – змінив тему Вася.

- Я... Давай, до тебе, напевно, – Дімі просто раптом стало моторошно: він і гадки не мав, що буде, якщо він засне в двох різних місцях одночасно. Він уже не був упевнений, ні в твердості ґрунту під ногами, ні в чому-небудь ще, і ще один стрес, нехай навіть і найбільш неможливий і нелогічний, йому зараз точно був не потрібен. Юнак хотів, що майбутній залишок дня і вечір пройшов в точності так, як уві сні, або точніше, в іншій реальності. Може, він ще сподівався, це допоможе якось склеїти назад цей крихкий світ...

І за винятком п'ятнадцятихвилинної розмови з Лізою, цього вечора все було, як і там, в іншому світі. Все було, як і планував Діма. Свій коханій, до речі, він так і не наважився розповісти про те, що коїлося останнім часом із ним. І, як це не дивно, Вася повністю підтримав його в цьому рішенні, адже, як він стверджував: «Проблеми хлопця – це його особисті проблеми, а проблеми дівчини повинні стати їхніми загальними». Діма, звичайно, не хотів розповідати

трохи з іншої причини – через страх. Хоч він і розумів, що Ліза його кохає, і він з нею може ділитися всім, але він боявся, що раптом вона не зрозуміє. Або вважатиме його божевільним. Він не хотів її втратити, і вирішив для себе, що по можливості спробує все вирішити самотійно, не турбуючи кохану.

– Тим більше, це ж для її блага, адже у неї зараз іспити, і зайвий головний біль їй ні до чого, – додав Вася.

Глава 5. Сесія

Вранці Вася прокинувся першим і розбудив Діму. Незважаючи на те, що на годиннику було лише пів на восьму ранку, на вулиці вже було досить тепло – день обіцяв бути спекотним, а на безкрайньому блакитному небі не було видно ні хмаринки. Поснідавши, хлопці разом поїхали до інституту. Від похмілля у Діми розривалася голова. І боліла вона ще й від того, що на іспит юнаки їхали абсолютно непідготовленими – був, звичайно, багаж знань, отриманий раніше, але ж вони не переглянули жодного білета, не повторили жодного питання. І від усвідомлення цього на душі ставало ще більш гидко. Вася, навпроти, був абсолютно впевненим, що спише – в нього і раніше не раз виходило проробляти таке на іспитах. Дімі ж було важко дивитись на безтурботне обличчя друга, адже його впевненість все більше випаровувалася разом із алкоголем, залишки якого виходили з організму разом з потом.

Зайшовши до аудиторії і взявши на викладацькому столі собі по білету, хлопці сіли за вільну парту. Однак не встигли вони прочитати отримані запитання, як викладач, Геннадій Степанович, вирішив їх розсадити, щоб, як він сказав, розлучити нерозлучних друзів. Так як вони сиділи за столом в останньому ряду, а Вася сподівався списати, то Дімі довелося пожертвувати собою заради друга. Саме так він і сказав, пішовши до першої парти.

Нарешті отримавши дозвіл писати відповіді на запитання білету, Діма почав вивчати свої завдання – майже всі вони виявилися неважкими, за винятком хіба що дуалізму Канта, та й гносеологію хлопець пам'ятав не кращим чином. Прийшовши до висновку, що четвірка з такими питаннями від нього вже точно нікуди не втече, юнак приступив до відповідей. Звичайно, у дечому йому все-таки довелося імпровізувати. І незадовго до закінчення пари, написавши все, що

знав і що зумів придумати, Діма одним із перших пішов здавати свої відповіді на екзаменаційний білет на перевірку – про підсумкову оцінку Геннадій Степанович обіцяв повідомити вже наступного дня зранку.

По дорозі до викладацького столу хлопець оглянувся, щоб подивитися як просувається написання іспиту в однокурсників, і до своєї радості зауважив, що більшість із них написали набагато менше нього. Також йому в очі відразу кинувся Василь, який щось швидко писав, прикриваючи ліве вухо рукою. Вони домовилися про те, що зустрінуться після іспиту на курилці, яка перебувала на вулиці за територією будівлі університету.

Спускаючись сходами, Діма раптом подумав, що кожен зі своїх останніх днів він проживає, нехай і не повністю, але по два рази – одного разу уві сні та іншого – в реальності. А значить, якщо сьогоднішній день він ще не проживав, про що юнак точно пам'ятав, то пізніше він зможе взяти той же білет і відповідати на нього набагато краще. Головне тепер було не забути запитання, які він отримав. А як раптом спрацює.

Дійшовши до курилки, парубок почав ходити там туди-сюди, неголосно повторюючи про себе: «гносеологія – дуалізм Канта, гносеологія – дуалізм Канта...» І раптом, несподівано навіть для самого себе, Діма зупинився – він так і не зрозумів, де сон, а де реальність. Якщо зараз – реальність, то сенсу в даній затії не було абсолютно ніякого, адже яка кому різниця, що з ним станеться уві сні, але якщо все навпаки... Єдиним поки що відомим Дімі способом перевірити це було зателефонувати Лізі, адже він точно знав, що уві сні вона додала його до чорного списку, на відміну від реальності.

Не довго думаючи, хлопець дістав з кишені телефон і набрав знайомий номер – виклик відмовлявся йти. Повторивши цю операцію ще кілька разів, Діма переконався – даної миті він знаходився уві сні. Уві сні, в якому він якимось незбагненим чином міг, виходить, бачити майбутнє. І вирішивши нічого не розповідати Василю, доки сам все не перевірить остаточно і не переконається в дійсності даного твердження, Діма нарешті дістав цигарку і підпалив. Цієї ж миті з дверей університету показалося щасливе обличчя друга. Той підійшов ближче, подивився, що нікого з викладачів немає поруч і з радістю почав ділитися відчуттями від першого літнього іспиту.

– Прикинь, Дімон, у мене все вийшло. Мені сестра сиділа і диктувала відповіді, а він навіть нічого не помітив, розумієш, моя схема працює! Хоча, якщо чесно, то

я навіть не знаю, як у мене так ідеально вийшло її виконати, – не міг натішитися Василь.

– Диктувала відповіді? А звідки вона питання знала? – поцікавився Діма, який до кінця ще не зрозумів суть цього геніального методу списування.

– Так, я ж сам їй тихенько через мікрофон читав усі запитання, а вона вже шукала відповіді в гуглі. Ось поглянь! – Василь розстебнув рукав сорочки і показав другові приклеєний до нього скотчем з внутрішньої сторони маленький мікрофон. – І я ж, виходить, сиджу такий, опершись на руку головою, наче задумався, а сам насправді тихенько питання читаю. Так деякі ще й по декілька разів доводилося перечитувати, бо вона нічого не чула, глуха тетеря! І знаєш, що найскладніше?

– Що ж? – запитав Діма.

– Найскладніше – це говорити так, щоб губами при цьому майже не ворушити. А інакше, сам подумай, сиджу я, пишу іспит і розмовляю сам із собою – як би це виглядало? Степанович би явно щось запідозрив. А так, дивись на мої губи, тільки уважно, – попросив Вася і почав неголосно бубоніти фразу «Особливості сучасного етапу розвитку суб'єктивного ідеалізму». – Ну як, геніально, правда?

– Здорово! А ти майстер, майже нічого не помітно, – здивувався геніальному винаходу друга Дмитро.

– А тепер подзвони мені і побачиш, як це насправді працює! – ніяк не вгавав Вася.

– Гаразд, я вірю, вірю.

– Ось так треба до іспитів готуватися, а то деякі сидять, зубрять все, ботанами стають. Вчися, поки я живий, студент, – на закінчення додав Василь.

– Ну, добре-добре. Так що, ми підемо, відзначимо перший іспит, – запропонував Діма.

– Зазвичай ці слова я говорю, але гаразд, підемо. Та куди ж ми дінемося, зрештою!

І хлопці неквапливо пішли до магазину, продовжуючи і далі обговорювати геніальність списування і неправильність всієї системи вищої освіти. Випивши по пляшці пива, вони роз'їхалися по домівках. Точніше, додому поїхав тільки Вася, Діма ж попрямував до гуртожитку, який вже багато в чому давно змінив для нього рідний дім.

Зайшовши до своєї кімнати, юнак тільки й думав, що про те: а раптом завтра або, точніше, сьогодні у нього знову попадуться ті ж питання. Це відкриє йому масу нових можливостей. Адже якщо він уві сні бачить своє майбутнє, хоч навіть і всього на один день, то ця можливість миттєво зробить його мільйонером. Така перспектива настільки вразила його, що лише голос Жені, його сусіда по кімнаті, повернув хлопця до реальності.

– Ти їсти не хочеш? – запитав Женя.

– Їсти? – і тільки почувши це слово, Діма звернув увагу на почуття голоду, що вже не на жарт розігралося – ще б пак, він від самого ранку й крихти хліба в роті не бачив, якщо не брати до уваги випиту ім пляшку пива і кількох сухариків, що висококалорійною їжею ніяк не назвеш. – Звичайно, давай пообідаємо.

– Тоді дивись, Дім, у мене салат є, що з дому передали і ще по відбивній нам буде.

– Добре, я тоді зараз макарони поставлю відварити. І залиш, напевно, відбивні на завтра, я котлети, що мама пекла, розігрію. Якраз по-чесному буде. Згоден?

– Так добре. Звариш їх сам, а я поки в душ сходжу? – запитав Євген.

– Звичайно, які проблеми, – погодився Діма, взяв каструлю, пачку макаронів і пішов на кухню.

Кухня в гуртожитку була спільною на весь поверх, але перебувала майже навпроти Діминої кімнати, так що можна було просто поставити їжу на плиту, а самому повернутися до себе. Хоча це частенько грало із хлопцями злий жарт –

повертаючись до кімнати, вони зазвичай швидко забували про приготування обіду чи вечері, а згадували про це лише з запахом горілої їжі. Готували Діма з Женею майже завжди разом, у кого що було, тим і ділилися. Так було набагато зручніше обом, а оскільки серед них не було конфліктних людей, то ніхто не звертав уваги, чию саме їжу вони сьогодні вживали.

Прийшовши на кухню, Діма поставив на плиту каструлю з водою, однак повертатися до кімнати не став. Він підійшов до вікна, відкрив його і закурив. І вже через кілька секунд знову повернувся до своїх роздумів. Він уже був більш ніж упевнений в тому, що вранці знову прокинеться у Василевому будинку, не дивлячись на те, що засне тут, у гуртожитку. Більш того, прокинеться він знову п'ятого червня. Адже яка різниця, де і коли ти засинаєш уві сні, реальність від цього не зміниш.

***

Так і вийшло. Діма прокинувся в кімнаті у Васи. І насамперед він подивився на телефон – на календарі значилося все те ж, п'яте червня. Його друг ще мирно спав, і Діма першим ділом відкрив ноутбук і почав повторювати ті питання, які він добре пам'ятав зі свого сну. Прочитавши у Вікіпедії та ще на кількох сайтах все, що присвячувалося гносеології і дуалізму Канта, хлопець розбудив друга, не сказавши й слова про те, що до цього сидів і готувався до іспиту. І лише вийшовши на кухню снідати, Діма звернув увагу, що у нього абсолютно не було похмілля, як ніби він і не пив учора зовсім. Але поки парубок вирішив не надавати цьому ніякого значення.

До університету обидва хлопці їхали в прекрасному настрої – Вася був упевнений, що спише, а Діма вірив, що знає, які питання йому попадуться. Зайшовши до аудиторії і витягнувши той же екзаменаційний білет, що й уві сні, Діма відразу попрямував до першої парти, запевнивши друга, що їх би все одно розсадили. Розгорнувши аркуш із завданням, юнак почав з неприхованою посмішкою на обличчі перечитувати написане там. Питання про гносеологію, як і належало, було другим у списку. Перше, третє і п'яте запитання теж збігалися. Все було один в один, як уві сні, окрім питання про дуалізм Канта. Замість нього було про Сократа. І найцікавіше: у Діми знову був білет під шістнадцятим номером, просто сам білет тепер трохи змінився.

Юнак сидів, оперши голову руками і намагаючись прийти в себе. На це знадобилося кілька хвилин, після плин у яких він все ж зміг взяти до рук ручку і почав повільно відповідати на білет – все-таки, хоч чотири питання збіглося. Відповіді на чотири запитання він знав добре. Дописавши іспит швидше за інших, Діма вийшов з аудиторії і почав ходити туди-сюди, раз у раз, поглядаючи на двері, за якими проходив іспит. Першим з них вийшов Олег, його однокурсник.

– А ти чого ще тут? – здивовано запитав той.

– Васю чекаю.

– Я бачив, він там щось строчить і бубонить собі під ніс, – при цих словах на Діминому обличчі промайнула ледь помітна посмішка. – Уже сторінки три він написав, напевно.

Юнак нічого не відповів на ці слова. Йому хотілося якомога швидше розповісти другові про все, що йому вдалося в'яснити. Тоді Олег продовжив:

– Вася що, зубрив цілу ніч, чи придумав якийсь новий метод списування?

– Так, – невпопад відповів Діма.

– Що так?

– Ну, а як ти гадаєш? Ти хоч можеш собі уявити, щоб Вася щось зубрив? – Дімі вже порядком набридла ця розмова, і це було явно видно з його недружнього тону.

– Значить, він таки придумав, як списати... От, чортяка! Гарзд, я піду тоді. До завтра, – сказав Олег і направився в сторону сходів.

Діма знову пропустив слова однокурсника повз вуха. Він продовжував стояти під дверима, тепер уже майже нерухомо. З аудиторії почали все більше виходити студенти, правда Діма навіть не намагався заговорити хоча б із кимось із них, і ті, бачачи його поганий настрій, відповідали взаємністю. І ось, нарешті, одним із останніх аудиторію покинув Вася з сяючою від щастя посмішкою.

– Ти до сих пір тут чекаєш? – запитав він. – Міг би хоч в ідальню піти або на курилку.

– Так-так. Прикинь, чотири з п'яти, – випалив Діма, ще не обдумавши сказаного. Просто ця фраза вже давно крутилася в нього на язиці. – Чотири з п'яти. Я не знаю, як і чому, але... Але... А у тебе як?

– Та нормально в мене все, як і планувалося, – посміхнувся Вася, хоча його і насторожив вираз обличчя друга. – А ти що на одне питання не зміг відповісти?

– Та ні, я все написав, не в тім річ – відмахнувся Діма. – Просто тільки чотири з п'яти співпало, розумієш?

– Ні, – ще більше здивувався Василь. – Хто і з чим співпало?

– Та як же ти не розумієш! З вчорашнім, ну, тобто, з сьогоднішнім іспитом. В ньому були такі ж питання. Але одне зовсім інше, не таке, як має бути. А ти? У тебе все збіглося на екзамені зі вчорашнім, тобто, з сьогоднішнім?

– Ні, почекай, зупинись, стоп, – розмірено сказав Вася, взявши товариша за плече. – Я взагалі не розумію, про що ти говориш. Давай зробимо так: зараз ми вийдемо на курилку, і ти мені все спокійно розкажеш. По черзі і нормально про те, що трапилося. Домовилися?

– Гаразд, які питання, – відповів Діма і тільки тепер помітив, що вони до сих пір стояли в коридорі навпроти своєї аудиторії.

Мовчки вийшовши на вулицю, і привівши в порядок усі свої думки, які до цього мчали галопом, Діма тепер спокійно почав розповідати:

– Пам'ятаєш, про що ми з тобою говорили вчора?

– Про що саме? Ти, звичайно, вибач, але ми багато про що говорили, і в більшості випадків ми були вже п'яними.

– Ну, я маю на увазі, про всі ці сни і все таке, – спробував роз'яснити товаришу Діма.

– А, так! Згадав, і що ти хочеш сказати?

– Загалом так: мені сьогодні вночі снився весь цей день разом із сьогоднішнім іспитом. Тільки уві сні все було, ніби наяву, словом, як завше останнім часом. І я все, що там було, пам'ятаю ось так, як ніби це вчора все відбувалося. І запитання, які мені випали там в білеті, і ті, які тут: чотири з них збіглися у мене. Я думав, звичайно, що всі мали б співпадати, але збіглися тільки чотири. А у тебе скільки їх було однакових?

– А мені звідки знати? – засміявся Василь. – Це ж твій сон, а не мій. Певно, тобі видніше.

– Так, – запнувся Діма, вступившись на свої туфлі. – Точно, ти маєш рацію. Просто воно все настільки реально було, зрозумій...

– Гаразд, в тій чи іншій мірі я тебе зрозумів. Але до чого ти ведеш? – Василь досі до кінця не зміг вловити хід Діминих думок.

– Ну, ось послухай, що я думав. Я можу бачити уві сні майбутнє, причому, мені здавалося, що доволі точно. А виявляється, що воно лише схоже на те, що відбувається насправді. І те, що я бачу, виходить, не зовсім майбутнє. Тобто, звичайно, майбутнє, але трохи інше, розумієш?

– Не зовсім, – задумано сказав Вася, затягуючись сигаретою. – Хоча постривай. Ти хочеш сказати, що бачиш майбутнє уві сні?

– Я думав, що бачу його, а виявляється, що це зовсім не так, – захотів теж затягнутися Діма, але цигарка в його руці вже згасла.

– І?

– І я вже почав навіть планувати, як на цьому можна було б заробити. Для прикладу, на ставках у букмекерів. Просто якби сьогодні співпали всі питання, то це означало б, що ті речі, які не залежать від мене, відбуваються однаково в обох світах. І знаєш, скільки грошей можна було б підняти, якщо тобі заздалегідь відомі хоча б навіть результати футбольних матчів? Та ми б вже за тиждень стали мільйонерами! – закінчив думку Діма, викинувши погаслий недопалок.

- І коли ти хотів мені про це сказати? – раптом запитав Василь.

- Та взагалі сьогодні, якби все це, дійсно спрацювало.

- А ти гадаєш, що нічого не спрацювало?

- Та ні ж, в тому-то й річ, – відповів Діма і шторхнув ногою невеликий камінь, який лежав поруч. – Звісно не спрацювало, хіба не бачиш?

- Стривай, – не на жарт зацікавився ідеєю товариша Василь. – Мені здається інакше. Ти ж сам сказав, що чотири з п'яти питань збіглися, хіба не так?

- Так, збіглися, але що з того? – тепер уже Діма не до кінця розумів хід думок друга.

- А те, що на вісімдесят відсотків все збіглося. Розумієш, на вісімдесят відсотків! А значить, ми з вісімдесятивідсотковою гарантією зможемо знати результати ігор. Хіба це не круто?! Тобто, просто вкладаючи в середньому, на п'ять різних матчів по гривні, ми в результаті отримаємо гарантовано вісім гривень. Це, звичайно, не десять, але це ж все одно відмінно. Адже ми все рівно в плюсі залишаємося!

Вася аж надто швидко загорівся ідеєю, та від передчуття одержуваного прибутку він просто сявав на червневому сонці. Діма ж, на відміну від нього, просто стояв і думав. У цій бізнес-ідеї щось було явно не так. І вже швидко він зміг знайти суттєвий недолік в плані свого товариша.

- А звідки ти знаєш, що саме вісімдесят відсотків? – задумливо запитав Діма.

- Ну як, ти ж сам сказав, що чотири з п'яти, а це вісімдесят відсотків.

З настільки логічним твердженням важко було посперечатися, але юнак все ж продовжував:

- А де гарантія, що нічого не зміниться, і завтра буде теж вісімдесят відсотків, а не шістдесят, і не двадцять? Слухай, напевно, закриємо цю тему.

- Так, ти ж сам її почав, - обурився Василь.

- І сам закриваю її.

- Окей, як знаєш... - неохоче погодився зі своїм товаришем Вася. - А знаєш, до речі, як мені вдалося списати сьогодні?

- Знаю, ти мікрофон до рукава сорочки зсередини за допомогою скотча приклеїв, а навушник постійно в лівому вусі був, - на автоматі відповів йому Діма.

- Звідки ти знаєш? Я ж тобі цього не говорив ще.

- У тому-то й річ говорив ти мені. Ти про це відразу після іспиту розповідав учора, - Діма був настільки втомленим і виснаженим емоційно, що не помітив, що знову сказав те, чого не повинен був знати.

Вася підняв брови від здивування і запитав:

- Вчора після іспиту? Тобто, ти маєш на увазі, що в своєму сні?

- Так, чорт, як же це все складно. Всього тиждень, а то і того менше, зі мною це відбувається, а я вже заплутався, що повинен знати, а чого не повинен, що ти мені розповідав, а чого не говорив. Якщо це триватиме ще стільки ж, боюся, я просто не витримаю.

- Може тоді по келиху пива? Хоча б розслабишся, - запропонував Василь.

- Не сьогодні. Ти, якщо хочеш, можеш сам випити, а я до гуртожитку зараз поїду. Мені, відчуваю, потрібно просто відпочити.

- І що ти пропонуєш? Мені тепер самому пити? Ти, дивись, алкоголіка з мене не роби.

- Та, я й не думав. Вибач, але мені дійсно треба виспатися, - замореним голосом промовив Діма.

– Ай, умовив ти мене. Значить, поїхали тоді по домівках, – погодився Вася, і хлопці попрямували до зупинки.

Глава 6. Церква

Незважаючи на постійні іспити, в Діминому гуртожитку далеко не всі думали про навчання. Дехто, звичайно, намагався здати цілу купу боргів за декілька днів – вони дописували лабораторні та практичні роботи, шукали реферати, переписували в однокурсників домашні завдання, але більшість студентів все ж не хотіло змінювати звичний для себе спосіб життя. Діма, щоб відволіктися від проблем, майже щодня виходив з друзями пограти в футбол на майданчику, який знаходився по іншу сторону вулиці. В нього був вільний час, адже навчався хлопець добре, а значить, і проблем у нього було поменше, ніж у інших. Тим більше талант легко викручуватися з найскладніших ситуацій ще жодного разу його не підводив.

Крім Василя Діма нікому не розповідав про те, що відбувалося з ним. Та й сам він став незвично тихим і небалакучим. Постійне почуття дежавю руйнувало психіку не гірше того, як відбійний молоток б'є асфальт. Юнак далеко не завжди міг відрізнити сон від реальності, один світ від іншого. Але ще складніше було запам'ятати, що він говорив уже іншим, а чого ще не розповідав. Що чув, а чого не повинен був би знати... Наприклад, в його третій день після повернення до Донецьку, готуючи на кухні вечерю, Діма розмовляв зі своїм сусідом по кімнаті, Женею.

Кінець ознакомительного фрагмента.

Купить: https://tellnovel.me/ru/ps-ol_valer-y/zhittyayak-son-odna-lyudina-dva-zhittyayak

Текст предоставлен ООО «ИТ»

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию: [Купить](#)